

AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 1—15. Nov. 1868. Nr. 21.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a XXIV. dupa S. Rosale.

Predica

(de Justinu Popfiu).

Esplicrea Evangeliei.

„In tempulu acel'a veni la Isusu unu omu, alu carui nume éra Jairu; acest'a éra mai marele sinagogei, care cadiendu la petiorele lui Isusu, lu rogà pre elu, ca se intre in cas'a lui; cà-ci avea o unica fiia ca de doispredece ani, si ace'a moria.“
(Luc. VIII)

Iub. Crest.! Cu bucuria si desfetare privescu ochii gradinariulu surcelulu fragadu, ce l'a plantatu in pamentulu gradinei sale, si care udatu si grigitu prin manele sale neostenite la caldur'a binefacatoria a primaverei cresce si infloresce frumosu, promitiendu-i a-i aduce acusi fructuri imbel-singate. Dar inca cu câtu este mai mare bucuri'a si desfetarea parintiloru iubitori, pre cari i-a binecumentatu Domnulu cu vre o fiia blanda, sané-tosa; cu câta fericire privescu densii la acést'a fiintia scumpa, care e sange din sangele loru, si care in manele loru grigitorie, su scutululu ari-peloru loru parintiesci la caldur'a binefacatoria a vietiei cresce si infloresce ca unu surcelulu tenerelu, nutrindu cu cele mai dulci sperantie pre parintii sei fericiti.

Ci deca esîndu gradinariulu intr'o demanetia in gradin'a sa, si-afla surcelulu grigitu palitu de gerulu noptii, cu florile si frundiéle vescuénde, bucuri'a i se schimba in dorere, si cu tristetia si-pleca ochii la pameptu pentru perderea neasceptata, ce i sta inainte. Cum lu grigiá! Câtu lu udá! Cu ce doru priviá la tempulu, candu ya se guste din fructurile-i dulci! Acum tote sunt in daru; o singura nópte i nimicéf tote sperantie; surcelulu atinsu de gerulu noptii se vescuédesce din di in di totu mai tare, nu i mai pote reinnoi florile si frundiéle palite neci udarea desa, neci caldur'a blanda de primavera. Dar cu câtu este mai mare doreréa si megnirea, ce sfasia animele parintiloru iubitori, candu vedu pre copil'a

loru iubita, care erá tota mangaiarea sî bucuri'a loru, care erá lumin'a ochiloru loru, atinsa de gerulu vre unei bole ucidentorie, vescedindu-se in patulu de dorere, ca o flore palita. Cum o iubiau! Cum o grigiau! Cu ce doru asceptau tempulu, candu o vor vedé mare, desvoltata in tota frumuseti'a sî bunetatea sa. Acum tote sunt in daru! O singura bola nimicesce tote sperantiele loru; copil'a iubita, atinsa de brum'a bolei consumatorie se vescediesce din dí in dí, nu i mai pote reinnoi poterile sca-diute neci grigea neobosita parintiesca, care i veghieza neinctatu la patulu de dorere, neci caldur'a blanda a teneretieloru! Nefericitii parinti! cu anima infranta privescu inainte la clipit'a fatale, care se apropia cu pasi gigantici, sî care va se li rapesca din braciele parintiesci ce'a ce aveau mai scumpu pe pamentu!

Unu asemenea parinte nefericitu fu Iub. Crest.! sî Jairu, mai marele sinagogeí, despre care vorbesce s. Evangelia de astadi. Unic'a lui fia, inca in primaver'a vietiei, abí de doispredece ani, jacea sî se vescedí in patulu suferintieloru, aproape de morte. Unde e acum acelu zembetu blandu, ce inca cu câte-va díle mai nainte jocá ca unu semnu de fericire pe buzele ei nevinovate? Unde sunt acele rose ale sanetatii, cari inca cu câte-va díle mai nainte infrumsetiau faci'a ei plina de vietia?! Bol'a lucrá cumplitu, fiinti'a tenerea, fi'i'a iubita erá pe aci se devena unu scheletu fora vietia. Bietulu parinte! ce nu ar fi fostu elu gat'a a sierfi, numai se o veda mantuita. Dar vai! lipsitu de ori-ce sperare sî mangaiare cu anima sangeranda stá densulu lenga patulu ei de dorere, pandindu cu frica resuflarea-i din urma.

Ci eca dintru odata se redica, unu cugetu mangaiatoriu i usioreza anim'a cufundata in dorere. Isusu, induratulu Isusu, acestu mare medicu alu sufleteloru sî alu trupuriloru petrecea chiaru in giurulu Capernaumului, unde si-avea Jairu locuinti'a sa. Tota lumea vorbiá despre minunile sî binefacerile acestui nou tramisu alu ceriului; cum ar fi fostu cu potintia, ca Jairu se nu fia auditu sî elu despre lucrurile mari facute de Isusu? Da! Elu audise laudandu binefacerile sî invetiaturele lui; vestindu in-tieptiunea sî minunile lui, de cari nu s'au mai pomenitu intre omeni. Ddiu l'a tramisu chiaru acum in giurulu acest'a, — cugeta Jairu intru sine, — ca se mi mangaie cas'a cercetata. Ah! elu dora mi va poté ajutá! striga intru unu tonu de sperantia. Da! bunulu, minumatulu Isusu mi va ajutá, mi va ajutá de siguru! striga apoi plinu de credintia. Ce se mai ascepte? Tota clipit'a i erá scumpu, cà-ci tota clipit'a lu amenintiá cu perderea fíei sale iubite. Se scola dara de locu, sî cu dorulu unei anime parintiesci ingrigite, grabesce, alerga la loculu, unde petrecea Isusu, sî aflandu-lu, cade la petiorele lui, sî cu incredere deplina in bunetatea sî poterea lui, lu roga, se vena cu densulu, se lu mangaie, se i ajute, cà-ci unic'a-i fia jace pe morte. „*In tempulu acel'a veni la Isusu unu omu, alu carui nume erá Jairu; acést'a erá mai marele sinagogeí, care cadiendu la petiorele lui Isusu, lu rogá*“ etc. (Luc. VIII. 41, 42).

Vedeti Iub. Crest.! cum e lumea, cum sunt omenii. Unu anu acum, decandu pasí Isusu in publicu; unu anu acum, decandu începú densulu a strabate tota tier'a evreesca, predicandu, vindecandu sí binefacundu; in decursulu acestui tempu se abatú mai demulteori sí prin Capernaum; au fost'a dara cu potintia se nu lu cunosca Jairu sí mai nainte? Pentru ce lu cerceteza dara asiá tardíu pre Isusu? Demultu potea elu se vena la Isusu, se se alature sí elu invetiaceiloru lui; dar ah! pana ce i mergea bine, pana ce se potea leganá in braciile fericirii pamentesci, ce i pasá lui, mai marelui sumetiu alu sinagogei, de Isusu nazarenúnu? Acum inse, candu vede apunendu steu'a fericirii sale; acum candu bol'a cumplita implú de frica sí cutremuru cas'a sa; acum candu mortea cruda stá gat'a de a trece peste pragulu seu, sí a-i rapí ce'a ce are mai scumpu, mai iubitu in lume; acum candu sentiesce asupra sa man'a cercetarii lui Ddieu, candu se vede incungiuratu de dorere, sí lipsitu de ori-ce mangaiare sí ajutoriu pe pamentu; acum si-duce a minte de Isusu, acum nu mai intardiá o clipita, se scola, alerga cu grabire la densulu, sí cadiendu cu umilintia la petiorele lui, i recunosce poterea ddieesca, sí i cere ajutoriulu inaltu. Sí cum a respinsu Cristosu la rogarea lui plina de incredere? L'a respinsu pote ca pre unulu, care nu e demnu de indurarea lui? L'a primitu pote cu cuvinte mustratorie, cà unde a fostu pana acum, de nu l'a cercetatu? unde a fostu pana acum, de nu a voitu a-si aduce a minte de densulu in traiulu seu fericitu? L'a indrumatu pote a-si cereá mangaiarea sí ajutoriulu la aceia, in cari a speratu sí cu cari a petrecutu pana acum in dílele sale bune? Asiá ar poté face dora unu omu, dar nu unu Ddieu. In acést'a clipita, candu lu vede umilitu la petiorele sale, sí lipsitu de ori-ce alta sperantia cerendu mangaiarea sí ajutoriulu seu, elu nu mai privesce la ace'a, ce erá Jairu mai nainte, elu nu mai vede acum decâtu lacrimile lui, nu mai aude decâtu suspinele animei lui parintiesci, sí gat'a de a grabí purure spre ajutoriulu coloru ce patimescu, gat'a de a resplátí cu bine chiaru dusmaniloru sei, se scola fora intardiare, pleca de locu, a impliní cererea parintelui intristatu. „Sí scolandu-se Isusu, a mersu dupa densulu dimpreuna cu invetiaceii sei.“ (Mat. IX. 19).

Oh priviti aci Iub. Crest.! sí admirati intieptiunea sí bunetatea lui Ddieu in castigarea sufletelor. Cum scie tractá Ddieu pre fiacare asiá, cum e mai corespundiatoriu firii sí starii lui; cum scie elu a trage pre omeni la sine, pre unulu pe o cale, pe altulu pe alt'a. Pre unulu lu chiama densulu blandu sí plinu de iubire, ca pre vamesiulu Mateiu: „vena dupa mine“, (Mat. IX. 9), sí ca pre mai marele vamesiloru pre Zacheiu: „Zacheic! grabesce, de te scobora (depe arbore) cà-ci astadi mi se cuvene se fu in cas'a ta“ (Luc. XIX. 5) pre altulu lu certa cu pedepsa, lu lovesce la pamentu, lu infrunta, cu tota asprimea, sí asiá lu redica apoi la sine, sí lu face vasulu seu alesu, ca pre Saulu séu Pavelu Apostolulu. Unuia se descopere in esle ca pastoriloru sí magiloru,

altuia in baserica, ca betranului Simeonu, altuia la fuintana, ca muiirii cananeane; pre unulu lu cerceteza elu ensusi ca pre slabanogulu de 38 de ani, care si-acceptá in daru vindecarea sa la scaldatorea minunata din Ierusalimu, séu i esé elu ensusi in cale, ca muiirii veduve din Naimu, care franta de dorere petrecea la gropa pre uniculu seu fiu; pana ce dela altulu ascepta, ca elu se vena la densulu, sí deca nu vre de voia buna, tramite asupra-i necasu, lipsa, nenorocire, lu lipsesce de tota mangaiarea sí sperarea pamentesca, ca asiá se lu silesea, a se intorce la densulu, sí a-si cercá ajutoriulu in braciile lui poterice, cum fece sí cu Jairu, mai marele sinagogei din S. Evangelia de astadi.

Scolandu-se Isusu, sí pornindu la cale, ca se implinesca rogamentulu parintelui intristatu, i urmá o multíme mare de poporu, parte din iubire sí alipire sincera catra Cristosu, in a carui ddieire credeau acum multi pentru semnele mari, ce le-a facutu intre densii; parte din stima catra Jairu, care ca mai marele sinagogei stá in mare vedia inaintea confratiloru sei evrei, parte éra din curiositate pentru minunea, ce erá se se intemple. Strivitu de dorere vení Jairu de a casa; usioratu sí plinu de mangaiare pasiesce acum catra casa; pentru cá Isusu e sociulu lui.

Dar ce se intempla? Candu tota cliplit'a e scumpa, pentru cá tota cliplit'a pote se aduca mortea morbosei iubite, candu Jairu ar dori se si-íee aripe, sí se sbore la patulu fiicei sale nenorocite, ca nu cumva se fia prea tardiu ajutoriulu cerutu, Cristosu in locu de a grabí, in locu de a-si duplicá pasii, de odata se opresce in miediloculu cálii sale, sí intoreundu-se catra multímea, ce lu incungiuará, întreba: „*Cine s'a atinsu de mine?*“ (Luc. VIII. 45). Multímea stá uimita, nu sciá, cum se si-esplice acést'a intrebare neasceptata; toti iucepura a se lapedá, pentru cá nimene nu voiá se cada asupra sa vin'a, cá a superatu pote elu prin imbuldiela pre Invetiatoriulu mare; ba Petru sí cei ce erau cu densulu cupriñsi de mirare, cum le pote punc Cristosu o asemenea intrebare la o imbuldiela atátu de desa de poporu, i raspunde: „*Invetiatoriule! poporele te imbuldiescu sí te strintoreza, sí tu întrebi: Cine este celu ce s'a atinsu de mine?*“ (ib.). Dar Isusu privindu in giuru, ca se veda pre co'a, ce s'a atinsu de densulu, le riepta cu blandetia: „*S'a atinsu de mine cine-va, cá eu cunoscú poterea, care a esítu din mine*“ (ib. 46). La cuvintele aceste eta cá pasiesce inainte din poporu o muiere necunoscuta. Acést'a, dupa cum ne asecura unii din ss. parinti, éra o pagana din Cesare'a lui Filipu, cu numele Veronic'a. Ea patiniá de doispredece ani in curgero de sange; ea spesise acum tota averea sa pe medici sí medicine; ina tote in daru, bol'a nu numai cá nu incetá, ci inca deveniá din di in di totu mai grea. Luminata prin darulu corescu, ea — de sí pagana — cunoscú in Isusu isvorulu vietiei, sí plina de incredere in poterea sí indurarea aceluia, prin ale carui cuvinte se vindecara acum atáte bole sí se alinara atáte suferintie, nesuíá a se apropiá de densulu sí a cercá la densulu scapare de hol'a sa lunga sí inradecinata. Audindu, cá Isusu e in cale

catra cas'a lui Jairu, grabiesce dupa densulu, si-face cu multa truda si nevoia locu prin multimea indesata, strabate pana la Isusu, si acum era se cada inaintea lui, si se i cera ajutoriulu iualtu, candu eca deodata o cuprinde o sfiela si frica, ce i petrunde tote osele, si sta pe locu ingrigita. Ea nu e din sementia evreesca, ea se trage din unu genu uritu de evrei, ea e pagana; cine scie, nu o voru respinge ore cu necrutiare evreii, deca o voru vedé infestandu si sustienendu in cale pre Invetiatoriulu? si apoi ea hiet'a patimiá de o bola grea, detemnata de „necurata“ in legea lui Moise (III. Mos. XV. 19, 25); cum va cutezá ea a-si descoperi nenocirea inaintea a totu poporulu? Se se retraga dara ore acum, candu dupa atát'a cercare si cu atát'a truda ajunse aproape de doctoriulu minunatu? Se nu bea acum spre a-si stemperá foculu suferintieloru sale, candu se afla lenga isvorulu vietiei? Cu astfeliu de cugete torturatorie petrecea dens'a, pasindu meru dupa Cristosu; candu deodata i vene ceva in minte, si trasarindu de bucuria, dice intru sine: „*De me voui atinge si numai de vestmentulu lui, me voui mantui.*“ (Mat. IX. 21).

Cine i-a insuflatu ei ore unu cugetu ca acest'a? Anim'a ei Iub. Asc.! aniu'a si credinti'a ei. Cu anim'a credintiosa se apropia dara de Isusu, atinse pe de afurisiulu marginea vestmentulu lui, „*si se oprí indata curgerca sangelui ei*“ (Luc. VIII. 44) si se senti reinsanetosiatá deplinu. Ea cugetandu, cá Cristosu nu scie nimicu despre ce'a ce s'a intemplatu, chiaru voia se se reintorca cu anima ardienda de multiumita, dar pe de arfurisiulu, precum a venitu; candu de odata i strabatu la urechie cuventele lui Cristosu: „*Cine m'a atinsu? S'a atinsu de mine orceine, cá-ci eu cunoscu poterea, care a esitu din mine.*“ Vediendu muireá insanetosiatá, cá nu mai pote tainui, ce'a ce a facutu, cu sfiela si frica pasiesce inainte, ca si candu ar fi facutu ceva reu, cade tremuranda la petiorele lui, si descopere inaintea a tota multimea, cá ea fu ace'a, care cutezá a se atinge de vestmentulu lui, si cum fu vindecata in clipit'a ace'a. „*Cuteza frica! credinti'a ta te-a mantuitu. Mergi in pace!*“ (Luc. VIII. 48) i raspunde Cristosu. Vedeti Iub. Asc.! cu cáta iubire mangaia Cristosu pre cei ce spereza in densulu. Ajutoriu potinte si induratu e densulu inea si in suferintiele cele mai tainice cele mai ascunse. Ah! cá-ci cáte anime sangera in taina, fora a sei lumea de dorerea lor; cáte suspine se nea in anima, fora a cutezá se esa pe buze. Tote le vede, tote le aude Cristosu, si e gat'a pururea spre ajutoriu totororu coloru, cari si-cerca mangaiare, usurare si scapare la densulu. „*Incredeti-ve in elu in totu tempulu o poporeloru! versati animele vostre inaintea lui; Ddiu este aperatoridu nostru.*“ (Ps. LXI. 9).

Mare a fostu Iub. Asc.! credinti'a acestei muieri, care i dede ei potere, a strabate prin o multime atátu de desa pana la Cristosu; dara mare fu si respłata ei. Ea veni aici morbosa, si acum se reintorce sanetosá; ea veni aici ca pagana servitoria idoliloru, si se reintorce ca invetiaceu'a lui Cristosu si moscena imperatiei ceresci; ea muirea seraca si

nenorocita nu cuteză a se apropiá numai pe ascunsu de Cristosu; si eta acum o chiama Cristosu inainte, se o veda, se o cunosca totu poporulu; si pana unde se vestesce astadi s. Evangelia, se amintesce cu lauda acést'a muiere ca unu modelu de umilintia, de rebdare liniscita si de credintia viua.

Ne potemu intipuí Iub. Asc.! cá Jairu va fi privitu cu oresicare neplacere la intemplarea acést'a, care lu fece pre Isusu a se oprí in miediloculu calii sale, si astfeliu intardiá sosirea lui la fic'a morbosa. Nu putea ore — asiá va fi cugetatu Jairu intru sine, — nu putea ore se mai accepte pucinu muierea acést'a, precum a acceptatu doisprediece ani? Pentru ce a venitu ea chiaru acum, candu sosirea grabnica alui Isusu e atátu de necesaria la cas'a mea? candu fiacare clipita pote se hotaresca pentru totu de un'a peste vietí'a ficei mele scumpe? Intru ace'a inse intemplarea acést'a minunata intrevení chiaru la tempulu seu, pentru de a intari inca credinti'a lui Jairu in puterea inalta alui Cristosu, si a reinnoí in anim'a lui amarita speranti'a mangaiatoria, cá acel'a tramisu induratu alu lui Ddieu, care vindecá inaintea ochiloru sei intru unu modu atátu de minunatu pre acea muiere nenorocita, care desperase acum de totu ajutoriulu omenescu, va avé de siguru putere, a scapá si pre fic'a sa patiminda din bol'a cumplita, ce o vescediesce, si amenintia, a o rapí din braciule sale, a parintelui iubitoriu!

Candu vorbiá inca Cristosu cu muierea vindecata, eca sosi unu cutare dintre servitorii casei lui Jairu. Faci'a lui posomorita spunea inainte vestea dorerosa, ce o aduce, la care Jairu putea fi pregatitu, si care loví totusi ca unu fulgeru neacceptatu anim'a lui parintiesca. „*A moritu fic'a ta*“ (Luc. VIII. 49) i vestesce servitoriulu cu buze tremurande. A moritu?! E ore cu potintia acést'a? E ore cu potintia, ca se lase Cristosu, a se frange de dorere acea anima parintiesca, care credea atátu de tare in indurarea si ajutoriulu seu potinte? Ah Iub. Asc.! candu mórtea rapesce din braciule parintiesci pre fiulu séu fi'a iubita; anemele parintiesci paru a morí si ele in dorerea loru mare. Dar ce i va poté ore folosi acum lui Jairu indurarea si ajutoriulu lui Cristosu? Mediculu se chiama la cei morbosi, éra nu la cei morti! Astfeliu puteau se cugete Iub. Asc.! omenii, ce se aflau la vestirea acestei intemplari triste in giurulu lui Jairu; astfeliu cugetá si ensusi servitoriulu casei lui; pentru ace'a grabí a-lu face atentu pre Jairu, cá schimbandu-se astfeliu impregiurarile, ar fi cu totulu fora folosu a mai cercá ajutoriu; aici nu mai pote fi lécu! „*A moritu fic'a ta* — díse elu — *nu mai superá pre Invetiatoriulu*“ (ib.) Jairu stá amutitu si ca incremenitu de dorere la audiulu intemplarii nenorocite; dar dupa vindecarea minunata, alu carei marturu fu chiaru in or'a acést'a, totu nu si-pierduse inca tota speranti'a; ba speranti'a reinviá de nou cu tota puterea in anim'a lui sangeranda, candu intorcundu-se Isusu catra densulu, i díse cu unu viersu plinu de mangaiare: „*Nu te teme! crede numai, si se va mantui*“ (Luc. VIII. 50) si dicundu

aceste s'a pusu numai decátu, a-si continuá mai departe calea catra cas'a lui Jairu. Faim'a mortii fiicei lui Jairu, si cuvintele mangaiatorie ale lui Cristosu, cari anunciau apropiarea unei noue minuni, unei minuni mai mari, decátu tote minunile, ce le fece pana acum Cristosu, strabatura in câte-va clipite peste totu poporul, ce stá in giuru. Cu ce asceptare in-cordata, si cu cáta nerebdare voru fi urmatu acesti omeni lui Cristosu si lui Jairu, dintre cari unulu adeca Jairu pasiá catra casa acum de nou cu anima usiorata in ace'a sperare, cá va poté reimbracisiá éراسi viua pre fiic'a sa morta; éra cel'alaltu adeca Cristosu pasiá inainte in consciinti'a poterii sale ddieesci cu intentiunea, de a scolá pre unu mortu iubitu éراسi la vietia, si astfelu a face, se se reintorca de nou angérulu bucuriei si alu fericirii intru o casa nenorocita, de unde lu alungase mortea neindurata!

Candu ajunsera la cas'a lui Jairu, acolo crau acum cuprinse tote intrarile de o multime de poporu, care la audirea faimei intristatorie, se aduná din tota cetatea, a-si descoperi condorerea sa catra famili'a stimata pentru perderea mare, ce o-a ajunsu. In laintrulu casei jacea fiic'a in-tinsa, galfeda, fora vietia, ca o flore vescedita; in giurulu trupului ei recitu se cantau — dupa datin'a, ce erá la evrei, — flueratorii condusi pe bani, plangundu pre fiic'a adormita, si sfasiandu animele cu cantecele loru dorerose.

Dar nu! acést'a casa, care se intorse cu atât'a incredere la ajuto-riulu potinte alu lui Cristosu, nu potea se fia locuintia de superare si dorere. Intrandu Cristosu in laintru, privi cu maiestate ddieesca peste densii, si i graí dicundu: „*Nu plangeti! nu a moritu, ci dorme*“ (Luc. VIII. 52). La audiulu cuvintelorú acestor'a, cei ce erau de facia, si mai alesu flueratorii condusi pe bani, caroru le parca forte reu, cá i turbura Cristosu in diregatori'a lorú, pentru care voru se capete plata, incepura a-lu batjocuri, si nu se sfira, a-i ride chiaru in facia; ei sciau, cá biet'a fiica e morta, si cugetau intru sine, ce'a ce e mortu, e mortu, si nu se va intorce mai multu la vietia; si pentru ace'a cuvintele lui Cristosu, cá *nu a moritu fiic'a ci dorme*, nu le intielegau de feliu.

Dar noi Iub. Asc.! noi cari amu crescutu si traimu la lumin'a binefacatoria a invetiaturei lui Cristosu, e cu potintia ore, ca noi se nu vedem, si se nu precepemu intielesulu aduacu, adeverulu mangaiatoriu, ce cuprindu aceste cuvinte alu lui Cristosu? „*Nu a moritu, ci dorme!*“ Dorme! Asiá dara mortea este asemene unui somnu; éra somnulu tiéne pucinu. Deca trece noptea, si si-reversa luceferulu demanotiei séu sorele radiele sale pe forest'a nostra, se descepta si se scola si celu ce dorme reinnoitu din culcusiulu seu. Mortea este asemene unui somnu, mortii nostri dormu numai, si somnulu lorú va tiéne putínu. Candu va trece noptea pamentesca, si si-va reversá in diu'a cea depe urma la judeciu, luceferulu eternitatii radiele sale stralucite peste lume, ei se voru scolá prea mariti din locuintiele lorú intunecose, spre a nu si-plecá mai multu capetele in sinulu putredii si alu peririi! „*Adeveru, adeveru graiescu*

voue — dice Mantuitoriulu — *cà vene or'a, candu mortii voru audi viersulu Fiului lui Ddieu, si cari voru audi, voru invid'.*“ (Inu V. 25). Nu a moritu fic'a, ci dorme! Oh ce cugetu mangaiatoriu! Parinti intristati! pentru ce plangeti dara la grop'a filoru vostri? Fiiloru orfani! pentru ce stati dara in lacrimi lenga mormentulu parintiloru vostri? Frati doiiosi! pentru ce geliti pre sororile vostre mutate din lume? Sorori credintiose! pentru ce suspinati dupa fratii vostri din mormentu? Ei nu au moritu, nu s'au nimicitu, ci dormu, odinescu numai. Se nu ve intristeze ace'a, cà ei nu se voru intorce mai multu la casele vostre, ci se ve bucare cugetulu, cà in scurtu veti merge voi la densii, la limanulu odinei eterne. Oh santa, oh binecuventata credintia alui Cristosu, care stergi lacrimile nostre, si amutiesci cainti'a pe buzele nostre lenga osele recite ale iubitoru nostri, si luminandu intunecimea infioratoria a mormintelor, faci se privimu in densele limanulu nostru de odina, din care era ne vomu desceptá si ne vomu scolá odiniora la sunetulu trombitiei spre vietia eterna!

Iub. Asc.! Cei ce erau in cas'a lui Jairu, si-bateu jocu si rideau de Cristosu, candu dicea, cà: „*nu a moritu fi'a, ci dorme.*“ Cum voru stá inse densii uimiti si rosinati, candu voru vedé, cà mortea este intru adeveru unu somnu numai, alu carui velu se desface indata, la sunetulu viersulu seu ddieescu! „*Nu a moritu fic'a ci dorme,*“ dice Cristosu in consciinti'a poterii sale intru unu tonu plinu de mangaiare, si dicundu aceste a scosu afara din casa pre toti, pentru cà de si acést'a era minunea cea mai mare dintre tote, câte le fece pana acum, cà-ci acést'a a fostu prim'a inviare de mortu, totusi voiá se o faca in ascunsu, ca se ne de noue prin acést'a esemplu de umilintia, si se ne invetie, a nu cercá laud'a omeniloru in faptele nostre bune. Elu nu lasa pre nimene cu sine, fora numai pre cei trei invetiacei, pre Petru, Jacobu, si Ioanu, si pre tat'a si mani'a fetiorei. Ea era morta intru adeveru; nu mai era potere pamentesca, care se pota suffá vietia in trupulu ei vescu. Dar Cristosu apucandu-o de mana, i striga cu viersu inaltu: „*Fetiora, scola!*“ si eta cà la sunetulu cuvintelorु poterice ddieesci, ca diura frante legaturele mortii, disparú venetie'a ei depe buzele fetiorei, spiretulu vietiei se reintorse in trupulu parasitu, ochii inchisi spre somnulu mortii straluceau de vietia, fetior'a se scola, si intre tipetulu de bucuria si mirare a parintiloru sei, se arunca in braciele loru iubitorie. „*Si s'a intorsu spiretulu ei, si a inviatu indata.*“ (Luc. VIII. 55). Ah! unde sunt buzele, se pota rostí cu cuvinte, ce'a ce au sentítu parintii in clipit'a acést'a, reimbracisiantu érasí la pieptulu loru ferbinte pre fic'a scumpa, ce o credeau pierduta! Lacrimile de dorere s'au schimbatu acum in lacrimi de fericire, tanguirile s'au schimbatu acum in cantece de bucuria, si cumoscundu in Cristosu pre Mantuitoriulu lumii, in care sperá totu Israilulu, pre care doriau se lu veda profetii si imperatii (Luc. X. 24); tata, mama si fiica, miscati de sentiemintele cele mai ferbinti ale multiumitei, cadu cu umilintia la pe-

tiorele lui, oferindu-i lui in tipu de recunoscintia și respłata pentru atât'a bunetate animele sale, și jurandu-i credintia, iubire și alipire statornica in vietia și in morte!

Eta Iub. Asc! cum preface Ddieu și nenorocirea cea mai mare in fericire nespusa. Deca nu cercetá Ddienu atâtu de aspru cas'a lui Jairu, elu și cas'a lui ar fi reteditu pote și mai departe in cararile pecatelor, alu caroru capetu tristu este mortea și perirea eterna. Nenorocirea inse i-a invetiatu a cercá și a cunosce pre Cristosu, și cunoscundu-lu aflara in densulu fericirea adeverata, care nu o pote dá lumea, și a carei dulcetia nu insiela neci odata. „*Prea maritu se fia Ddienu, care ne mangaia pre noi in totu necasulu nostru.*“ (II. Cor. I. 3, 4).

* * *

Oh nefericitoru mei frati! oh peccatorulu! voi inca aveti unu morbosu greu in casele vostre; fiic'a vostra unica, sufletulu vostru creatu spre vietia eterna și fericita, jace de ani incoce in patulu de morte, molipsitu de ciurm'a ucidatoria a pecatelor. Unu evreu ca Jairu, care inca nu cunoscea pre Cristosu decâtu din faim'a faptelor sale minunate, alerga la densulu cu incedere, ca se-i cera indurarea și ajutoriulu potinte pentru fiic'a sa iubita, care jacea pe morte. Cum se pote dar, că voi, cari aveti fericirea, a cunosce pre Cristosu din atât'e descoperiri și minuni maretie ale iubirii sale catra voi, nu alergati la indurarea, nu cercati ajutoriulu poterii sale ddiiesci, candu sciti, că tota or'a, tota clipit'a pote aduce perirea vostra? Ce anime aveti voi, de poteti privi cu recela mortea unicei vostre fiice, mortea sufletului vostru scumpu, rescumparatu cu pretiulu sangelui lui Ddienu?!

Deca nu pote petrunde animele vostre impetrite nenorocirea, ce ve amenintia; me ducu dara eu la Cristosu, și cadiendu la petiorele lui, lu rogu cu umilintia și incedere in numele vostru: Domne privesce in giosu din scaunulu maririi tale, privesce cu indurare la fratii nostri nefericiti, ale caroru suflete rescumparate prin sangele teu nevinovatu jacu ca morte in peccatele lor. Vena Domne! vena — de și densii nu te cerca, nu te postescu, — vena condusu numai de indurarea ta, bate la usiele lor, intra, deca altcum nu te primescu, cu sil'a in casele lor, apuca cu man'a ta atatopotinte sufletele lor morte, descepta-le cu darulu teu cerescu spre vietia, ca se se intorca la tine Domnulu și Ddienu lor; intaresce slabitiunea lor cu acea mancare angeresca, ce ni o-ai datu noue spre nutritie, cu trupulu și sangele teu prea santu; ca prin darulu teu si su conducerea ta se ajungemu odiniora cu totii la posesiunea acelei „*mosceniri nesupuse stricatiunii, nepetate, și nevescedite, care se pastreza in ceriuri pentru noi*“ (I. Petr. I. 4), la care și speramu a ajungé prin darulu și ajutoriulu teu. Amin.

Dominec'a a XXV. dupa S. Rosale.

Predica

(dupa Antonu Ruoff calugheru și oratoriu renumitu germanu catra miediloculu seclului trecut).

Iubirea lui Ddieu trebuie se fia impreunata necesariaminte cu iubirea deapropelui.

„Se iubesci pre Domnulu Ddieu tu din tota anim'a ta și din totu sufletulu teu, și din tota virtutea ta și din totu cugetulu teu; ăra pre deapropete ca ensuti pre tine.“ (Luc. X. 27).

S. Evangelia de astadi ne propune Iub. Asc.! doue invetiature, doue mandate prea insemnate, despre cari dăce in altu locu și cu alta ocaziune Mantuitoriulu, că: „*Intru aceste doue mandate atcrna tota legea și profetii.*“ (Mat. XXII. 39).

Precum e firea focului se incaldiesca, astfeliu e firea omului, se iubescă, se iubescă pre Creatoriulu seu ca pre binele seu celu mai mare, pretiuindu-lu pre Elu peste tote, și tientindu la densulu din tote poterile sale ca la tient'a sa cea mai depe urma. Spre scopulu acest'a a creatu Ddieu pre omu, și i-a datu lui lege, ca se lu indetoresca la acést'a iubire a sa. Ddieu, care a creatu pre omu dupa tipulu și asemenarea sa, este iubire; cu atât'a este dara omulu mai asemene lui Ddieu, cu câtu are mai multa iubire. S. *Joanu gura de auru* asemena celelalte mandate cu léculu, ăra iubirea cu sanetatea; că-ci precum scopulu, tient'a lécuriloru este sanetatea; astfeliu scopulu și tient'a totoror celoralalte mandate este iubirea.

Iubirea lui Ddieu inse, trebuie se fia impreunata necesariaminte cu iubirea deapropelui; nu este iubirea adeverata alui Ddieu acé'a, care nu cuprinde in sine și iubirea deapropelui. Acestu adeveru insemnatu voin a vi-lu arată eu astadi, și dăcu dreptu acé'a: că **iubirea lui Ddieu trebuie se fia impreunata necesariaminte cu iubirea deapropelui**; pentru că a) *nu pote iubi nimcne pre Ddieu, care nu iubescă și pre deapropete seu*; b) *nu pote uri nimene pre deapropete seu, fora de a uri și pre Ddieu.*

Isvorulu a tota iubirea, Ddieu santulu se mi intinda mie ajutoriulu seu; ăra voue Iub. mei asc.! paciintia și luare a minte!

I.

Nu mai cade sub neci o indoiela, că nu iubescă acél'a adeveratu pre Ddieu, care nu se nesuiesce, a pazi mandatele lui. „*Celu ce are mandatele mele, și le pazescă, acél'a este, care me iubescă pre mine*“ (Inu XIX. 21). asia ne graiesce ensusi Mantuitoriulu Cristosu. ăra tote mandatele se baseza pe cele doue mandate, cari ni le propune S. Evangelia

de astadi, și cari nu se potu despartî unul de altulu. Nu intru unulu din aceste mandate, ci intru amendoué aceste la oalta — dice Cristosu la Mateiu — că aterna legea și profetii. Celu ce voiesce a iubi intru adeveru pre Ddiu, acel'a trebue te pazesca ambele aceste mandate ale iubirii, atâtu in privinti'a lui Ddiu, câtu și in privinti'a deapropelui seu.

Poftiti a scî Iub. Asc.! de unde, pentru ce acést'a legatura atâtu de strinsa între iubirea lui Ddiu și iubirea deapropelui? Acést'a ni o descopere S. Joanu evang. candu dice: „*Celu ce nu iubescce pre deapropete seu, pre care lu vede, cum va poté iubi pre Ddiu, pre care nu lu vede.*“ (L. Inu IV. 20). Iubirea omenesca se incepe totu deun'a dela lucrurile vediute și sentite, și numai dupa ace'a se redica la cele mai inalte și nevediute, la Ddiu. Dreptu ace'a celu ce nu a ajunsu neci gradulu primu alu iubirii, celu ce nu s'a redicatu neci la iubirea deapropelui, pre care lu avemu inaintea ochiloru nostri; cum se va poté redică unulu ca acést'a la gradulu mai inaltu alu iubirii, la iubirea lui Ddiu, pre care nu lu potemu vedé? Ddiu a pusu lenga noi in loculu seu pre deapropete, ca vediendu noi in densulu tipulu lui Ddiu, se iubimu și se onorăm in acést'a pre ensusi Ddiu. Că-ci asiá este scrisu: „*Ddiu creá pre omu dupa tipulu seu.*“ (Gen. I. 27). Acum ve intrebú Iub. Asc.! au nu este adeveratu, că deca vedeti voi tipulu séu incon'a vre unui santu, séu a prea curatei Maice Mari'a, séu a Mantuitoriului nostru restignitu, — au nu este adeveratu, că dati unui asemenea tipu, unei asemenea icone tota onorea cuvenintiosa? Au nu v'ati aprinde de mania, deca ar fi cineva atâtu de nerosínatu și fora credintia, a profaná aceste icone sante, p. e. a le scuipi, a le aruncá la pamentu, a le injurá, a le calcá su petiore? Și de unde in voi acést'a mania santa la vederea unei atari fapte nerosínate? Au nu sunt iconele aceste numai din papiru, panza séu lemnu? Sciu că mi veti raspunde Iub. Asc.! că de și inconele aceste sunt numai din papiru, din panza séu lemnu, ele inse ne intipuescu pre ensusi Mantuitoriulu nostru, pre Maic'a cea plina de daruri, séu pre cutare santu, care ca amiculu lui Ddiu in ceriu, este demnu de tota onorea nostra. Vatemarea, ce se face loru, atinge și pre aceia, cari ni se infacisieza prin densele. Prea bine; judecat'a vostra este drepta. Deca inse acést'a e asiá, apoi pentru ce nu intempinati și pre deapropete vostru cu asemenea onorare? Au nu este elu tipulu viu alu Ddiului nostru? Deca onorăm iconele Domnului nostru in totu modulu potintiosu, și ne aprindemu de mania santa in contra acelor'a, cari cuteza a le vatemá ori cu cuventulu ori cu fapt'a; apoi cine nu vede, de aici detorinti'a nostra cea mai strinsa, de a iubi pre totu deapropete nostru, care nu numai că este tipulu, ci e tipulu viu alu Domnului nostru din ceriu? și a pasí cu totu zelulu in contra aceluia, care cuteza a desonorá și a vatemá in omu tipulu lui Ddiu?

De aci potemu intielege, in ce retecire și amagire se afla acei pietosi prefacuti, cari si-intipuescu, că ei iubescu pre Ddiu din tota anim'a, pe lenga ace'a inse pastreza in pieptulu loru totu felulu de ura și de

antipatia catra deapropole loru si lu-negrescu numai unde potu si lu-defaima cu vorbe rele asiá cãtu abia mai poti afla intr'ensulu cev'a bunu. Ce insemna acést'a decãtu a despretiui tipulu imperatului cerescu si pamentescu, a-lu injurá, a-lu scuipi si a-lu calcá su petiore? Totu omulu e tipulu lui Ddieu; pentru ace'a, si de ar fi numai unu singuru omu pe lume, si noi nu l'amu iubi pe acest'a, insedaru ne-amu maguli, insedaru ne amu amagi cu speranti'a, cá iubimu pre Ddieu. Ddieu ni-a pusu inaintea ochiloru tipulu seu, ca se lu-onoramã. Deca nu iubimu tipulu lui Ddieu, ce lu-avemu inaintea ochiloru nostri, cum vomu iubi pe Ddieu, pre care nu lu-vedemu? Precumpenindu acést'a, cu dreptu ne potemu mirá de acei ce dicu adese: Ce mi-pasa de acest'a séu acel'a? Eu nu am de la densulu nimic'a de acceptatu. Pentru ce se dau ajutoriulu meu acelui'a, pre care eu nu lu-cunosc, si care nu me intereseza de locu? — Cuvinte ca aceste nu sunt demne de crestinu. Voi nu voiti se iubiti pre nimene afora de cei ce sunt legati de voi prin legature de afinitate (nemotenia), amicitia séu cununia, séu cari vi-au facutu vr'unu servitiu? Bine, dara acést'a nu se pote numi iubire crestinesca. Deca voi nu voiti se iubiti decãtu pre copiii vostri, cu ce sunteti mai buni decãtu animalele brute (fora minte)? cá-ci aceste de la natura inca si-iubescu puii loru. Deca numai socii de casatoria aru trebuá se se iubesca, cu ce amu fi mai buni de cãtu leii si lupii? cá-ci si leulu iubesce pre leoia si lupulu pre lupoia. Deca voiti se iubiti numai pe acei de o categoria cu voi, nu sunteti mai presusu de multe animale, cá-ci si cioarele se insociescu si shora in cárduri la olalta, éra alte paseri nu suferu, si lupii pleca in horde la olalta, éra alte fere nu suferu intre sine. Despre atare iubire, ce se radima numai pe asemenetatea aplecariloru, starii, dirigatoriéi séu a profesiunii, dice S. Augustinu, cá nu pote avé de locu vr'unu pretiu la Ddieu, cá-ci acést'a amicitia se nasce din datina éra nu din precepere, chiaru ca la animale. Deca in fino iubiti numai pre acei ce vi-au facutu vr'unu servitiu seu sunt in stare a ve face, érasí nu sunteti mai buni de cãtu animalulu nepreceptu. Au nu sciti cãtu iubesce de credintiosu si voiosu canele pre domnulu si binefacatoriulu seu? Asiá de ar fi acést'a iubirea adevérata, pentru eastigarea ceriului, atunci Ddieu nu ar poté lasá pre animalu neresplatitu, pentruca acest'a are dora mai multa iubire decãtu multi omeni.

Cum se fia dara iubirea catra deapropel, spre a tiené mandatulu bine si a-lu implini cum se cade? Ea trebue se fia, devoti ascultatori, ca ace'a, cu carea a iubitu Cristosu pre omeni; cá-ci elu dice ensusi: „*Porunca noua ve dau voue, ca se ve iubiti unulu pre altulu, precum eu v'am iubitu pre voi.*“ (Joanu XIII. 34). Si cum ne-a iubitu elu pre noi? Cugetat'a elu la sine, la folosulu seu, candu ne-a iubitu? Ce mai intrebú! Deca elu ar fi cercatu aceste, atunci ar fi ramasu la parintele seu in ceriu, dupace pe lume alta n'a aflatu decãtu ocara si despretiuire, loviri si rane, cruce si suferintia, si in urma mortea cea mai dorerosa.

Elu ne-a iubitu, desî nimic'a demnu de iubire n'a fostu in noi. Pe scurtu pentru ace'a ne-a iubitu, cã altu cum de atâte pecate ne-amu fi prepa-ditu. — Acum de me întreba cinev'a: Care e deapropetele meu, pre care trebuie se lu-iubescu crestinesce? Respondu: Acel'a e, care suferu nevoia mare, acelu serau, acelu cersitoriu, acsi morbosi (bolnavi), cari flamendiescu sî se roşina a cersî, ci diu'a sî noptea se sbuciuma in doreri. Respondu: Acelu cetatianu sêu tieranu seracu e, care are maestrîa onesta dara n'are miediloce a o duce; acea veduva, acei orfani seraci, parasiti, cari sunt siliti a cautã panea loru la omeni straini. Acel'a e adeca, dupa dicerea S. Jeronimu deapropetele nostru, pre care noi lu-detestãmu (despretiunimu), pre care noi nu lu-potemu suferî. Dreptu ace'a nu dîca, crestine: Ce me intereseza acest'a sêu acel'a? Cã-ci te intereseza, cã-ci despre densulu suna porunc'a lui Ddieu; elu e acel'a cu care trebuie se imparti bunurile tale temporali, sî pre care din iubire catra Ddieu trebuie se lu-iubesci; elu e celu ce ti-arata prin iubire calea la ceriu. Ca se ti-iubesci copiii, muicrea, amicii sî binefacatorii, sî servitorii pentru lucrarile loru credin-tioase, nu ti-trebuîã porunca (mandatu) pentruca natur'a te constringe la acêst'a. Inse strainiloru sî lipsitiloru a intinde iubire sî binefaceri fora sperantia de vre-o respata, acêst'a ajunge cev'a inaintea lui Ddieu. Cã dîce Fiiulu lui Ddieu. „*Adeveru graiescu voue, ce ati facutu unu'a dintre acesti frati mai mici ai mei, mie mi-ati facutu.*“ (Mat. XXV. 40). Isusu nu dîce: Ce ati facutu filoru, consangeniloru, amiciloru sî cunoscu-tiloru vostri; cã-ci ce'a se faceti voi acestor'a din iubirea carnei, cu sen-tiulu carnei sî sangelui vi se va resplatî.

Asiã dara e neadeverulu celu mai grosolanu, a dîce cã nu esci detoriu se iubesci pre acest'a sêu pre acel'a. Totu omulu fora deschilinire e tipulu lui Ddieu, e faptur'a maiestrosa a manelor sale. De iubesci pre Ddieulu nevediuu, atunci trebuie se iubesci sî tipulu lui vediuu. Personele regesci sî printiesci sunt atãtu de inaltu respectatê pe lumea acêst'a, cãtu servi-torii, armele, chiaru sî caii loru se impartasiescu de orecare onorare. Cãtu de tare se amarescu domnii mari, candu pre acei ce porta livre'a loru i vatema cinev'a! Caus'a e, cã totu ce se tiene de domniã trebuie respectatu sî onoratu. Ace'a ce ceru acesti domni mari de la noi in tipu de respec-tare, Ddieu o cere in tipu de iubire; de iubimu pre Ddieu, atunci trebuie se iubimu sî pre deapropetele, dupace totu deapropetele e servulu, e fiulu, e faptur'a lui Ddieu. Sî cea mai mica planta, celu mai reu verme pe pa-mentu, cea mai mica pasere in aeru maresce intieleptiunea lui Ddieu sî vestesce atotpotinti'a lui. Inse omulu e partea cea mai frumoasa a crea-tiunii; omulu celu mai reu preamaresce ca faptura pre Ddieulu seu mai multu decãtu tote celelalte fapture.

Nimene dara nu pote iubi pre Ddieu sî se nu iubescã pre deapropetele sî era nimene nu pote urî pre deapropetele sî se nu uresca pre Ddieu. Despre acêst'a pe scurtu in partea a dou'a.

II.

Spre a demonstrá acést'a n'ar fí delipsa decâtu a aduce cuvintele; S. Ap. Joanu, ale acelui învetiatoriu mare alu inbirii, ce le-a vestitu in epistol'a sa prima. Elu dice: „*De graiesce cinc' a: „Iubescu pre Ddieu', si totusi uresce pre confratele seu, e unu mintiuosou.“* (I. Joanu IV. 20). Inse spre chiarificare mai deaprope. voimú se mai privimú odata parabol'a despre tipulu lui Ddieu. Semnulu celu mai mare alu urei e acel'a, candu se arata prin furia si mania chiaru asupra tipului (portretului) cutarua. Romanii de demultu aratara ur'a loru neimpacata contra lui Tarcuiniu superbu prin ace'a, cà nu numai alungara din cetate pre fiulu seu Sestu, care desonorà pre Lucretia, matrona venerabile, ci silira pre toti aceia se parascesca cetatea, cari portau numele de Tarcuiniu, ba inca batjocurira si injurara tote iconele, cari representau tipulu loru. Totu asiá au injuratu si au batjocuritu imperatii Leo, Constantinu, Copronimu s. a. din ur'a mare catra Ddien tote iconele lui Ddieu si ale santiloru sei. Inse deca despicierea iconeloru ddiesci esprima atátu de tare ur'a catra Ddieu ensu-si, ce e inca despicierea, ur'a si persecutarea deapropelni, a celui tipu viu alu lui Ddieu, ce l'a rescumperatu Mantuatoriulu cu viet'a sa si l'a depinsu cu sangele seu, si pre care a mandatu se lu iubimu nu mai pucinu decâtu pre elu ensu-si? Ascultati, pii ascultatori, cum ne striga Ddieu prin profetulu seu Zaharia: „*Cine se atinge de voi, se atinge de lumin'a ochiului meu.“* (Zah. II. 8). Ascultati cum vorbesce Cristosu invetiaceiloru sei: „*Celu ce se lapeda de voi, de mine se lapeda.“* (Luc. I. 16). Ma nu numai cu cuvinte ci si prin fapte a intaritu Cristosu acestu adeveru. Cetimú in Cap. XXVI. din faptele Apostoliloru, cà Saulu, candu amenintiá si persecutá cu tota furia pre crestini d'antáiu, de odata a auditu o voce din ceriu, carea i-a vorbitu asiá: „*Saule, Saule! pentru ce me persecutezi?*“ Ce insemna acést'a, cà Dicu atotpotinte dice, cumca Saulu lu-persecuta? Plecat'a dora Saulu atunci ca unu persecutoriu alu lui Ddieu? Precum intielegemu din acelu capitulu Saulu pornise in gon'a crestineloru d'antáiu. Cum graiesce dara Domnulu: *Saule, Saule! pentru ce me persecutezi?* E dora un'a a persecutá pre crestini si a persecutá pre Domnulu? Da, e un'a, dupace Cristosu privesce tota persecutarea (gon'a) crestineloru ca o persecutare a sa. Cà-ci ascultati ce urmeze dupa acele cuvinte: „*Eu sum Isusu, pre care tu lu-persecutezi.“* Tu cugeti cà gonesci numai pre urmatorii mei, dara pre mine me gonesci.

Dreptu ace'a cumpenesce, crestine, ce faci candu persecutezi pre deapropele teu. Tu porti ura catra densulu, lu-defaimi, negresci numele lui, lu-alungi cu cuvinte de ocará, si unde poti i faci dauna (paguba). Lenga ace'a inse cugeti, cà ur'a ta lovesce numai pe unu omu si anume pre unu omu dusmanosu, reutatiosu si contrariu. Dara tu te insieli. Acel'a pre care lu numesci inimiculu teu, e unu tipu alu lui Ddieu. Cine

persecuta pre acest'a, persecuta pre Ddieu. Pentru ace'a ti-dice sî ti-va dice acusi la judetiu. Eu sum Isusu, pre care lu-persecutezi intru tipulu meu. Potemu usioru intielege acele cuvinte, ce le dice Cristosu la Ev. Mateiu Cap. XXV. pentru cei drepti sî nedrepti in judetiulu de apoi. Dreptii, acele suflete cari au eserciatu (deprinsu) totu de un'a iubirea crestinesca, i va pune de a drept'a intre oi. Dicu intro oi, pentruca aceste sunt unu simbolu alu sufleteloru blande sî iubitorie, cari asemenea oiloru porta lan'a, adeca bunurile loru pentru altii, spre a ajutorá pre deapropel cu acele, a-lu scuti de fome sî de frigu sî a-lu spriginí totu de un'a. Aceste suflete iubitorie le va agrai atunci Mantuitoriulu cu aceste cuvinte: Veniti, binecumentatii Parintelui meu; cá am fostu flamendu sî m'ati saturatu, dandu deapropelui vostru nutrementu. M'ati adaptatu, m'ati adaptitu, m'ati imbracatu; ati facutu tote pentru deapropel vostru, sî tote le-ati facutu pentru mine. Dreptu ace'a veniti, binecumentatiloru, mosceniti (erediti) imperati'a gatita voue. — Din contra va pune pre nedrepti de a steng'a intre capre, pentruca ei ca sî caprele au impunsu cu cornele urei sî dusmaniei. Pro acesti-a i va intempiná cu cuvintele infricosiate: Mergeti de la mine, blastematiloru, in foculu eternu; cá-ci am fostu flamendu, sî nu m'ati nutritu; am fostu setosu sî nu m'ati ospetatu; am fostu nudu sî golu, sî nu m'ati invescutu. Multi se voru mirá apoi de aceste cuvinte sî uimiti voru intrebá pre Judecatoriu: Domne! candu te-amu vediutu noi pre tine flamendu, setosu sî golu? Inse Judecatoriulu va aratá pre cei de aproape sî va dice: Acestia au fostu flamendi, setosi, sî goli. Pre acestia i-ati despretiuitu, i-ati gonitu, i-ati micioratu sî hulitu. Ori ce ati facutu unuia dintre fratii mei mai mici, bine séu reu, mie mi-ati facutu. — Dreptu ace'a veniti, voi binecumentatiloru, spre resplat'a binelui; din contra mergeti, voi blastematiloru, spre resplat'a reului! Asiá tote câte se intempla deapropelui, bune séu rele, Ddieu le privesco ca intemplate lui-si.

Deci deca voiti a cunosec, ascultatori crest., iubiti ore pre Ddieulu vostru séu lu-uriti? ascultati spre inchiaiare respunsulu din gur'a S. Augustinu, a celui mare dascalu basericescu: De s'aru sî insemná toti cu semnulu s. cruci, de aru sî merge toti la baserica sî aru inaltia acolo rogatiunea loru: totusi nu sunt aceste semne destule pentru a aratá iubirea adeverata sî fiesca catra Ddieu. Care e dara semnulu adeveratu alu fiiloru lui Ddieu? Unic'a iubirea, iubirea catra deapropel deschilinesce pre fiii lui Ddieu de fiii diavolului. De nu iubiti pre deapropel, ori cine ar fi, nu iubiti nici pre Ddieu. De uriti pre deapropel, ori cine ar fi, uriti pre Ddieu. Cà-ci ati auditu: Nimene nu pote iubi pre Ddieu sî se nu iubesca pre deapropel; sî nimene nu pote urí pre deapropel sî se nu uresca pre Ddieu. Asiá de strinsu e legata iubirea catra deapropel cu iubirea catra Ddieu. — Prin urmare nu priviti de acum pre deapropel vostru de unu omu comunu, ci de tipulu lui Ddieu. Deca voiti se iubiti pre Ddieu, atunci iubiti pre deapropel; din anima doriti-i totu

binele, suferiti defectele (plenele) lui și ajutați-i în nevoițele lui după respoteri. Dece voiti a nu urî pre Ddieu, atunci nu uriti pre deapropetele, nu lu-desprețuiireți, nu lu-gonireți și nu lu-hulireți. Atunci și numai atunci veti implini legea tota, că precum vi-am spus mai susu, in aceste doue mandate, in iubirea catra Ddieu și in iubirea catra deapropetele aterna legea tota. Amin.

Predice ocașionale.

Predicele la mortu,

cari au concursu la premiulu alu doile.

VII.

La mortea unei fetiore tenere.

„Pamentu esci și in pamentu te vei intorce.“ (Facere III. 19).

Primaver'a e anutempulu celu mai splendidu alu anului. Totu ce a amortitu in decursulu iernei, resare, reinvia de nou. Campulu ne suride cu verdeti'a sa. Florile pompose pasiescu maiestose nainte, implendu aerulu de odorulu sinuriloru loru.

Primavera se numesce și etatea junetiei omenesci. Si aci se vede vietate. Si aci infloresce vietia juna ca ros'a cea mai frumosa, și prin inclinarile sale bune spre unu viitoriu mare, resfira dela sine miroșu placutu și incantatoriu.

Dar o bruma, o fortuna séu și cos'a cosasiului atingundu fragedele flori, oh! cum se pleca la pamentu! cum se vescediescu! și in urma se nimicescu! Asiá bruma, asiá fortuna, asiá cosa, e mortea pentru vietia omenesca și destinsu pentru vietia frageda a junetiei. Pre care juna o atinge mortea, vescedirea și deformarea, se pote asemená cu vescedirea și deformarea unei rose. Ah! pe dreptu canta Baseric'a nostra la ingropatiuni: „*Plangu și me tanguescu — — că-ci vedu in morminte jacundu frumseti'a nostra cea zedita după tipulu lui Ddieu, grozava, nemarita, neavendu tipu!*“

Tristi ascultatori! O juna plapanda, in primaver'a vietiei sale, ca o rosa abia deschisa, abia numerandu 14. ani ai etatii sale, unic'a sperantia, unic'a mangaiare a stimatiloru ei parinti, carea prin calitatile ei emininti, ce le desfasiura, și prin modestia crestinesca, ce o conducea, promitea multu, multu Basericeii, multu natiunii; promitea a fi orecandu oglinda sesului frumosu; — acea juna, e acesta juna, a carei osaminte reci jacu naintea nostra.

Tristu casu! si mai trista sortea omenesca! — Si ce sentiesce ore anim'a doiosiloru ei parinti?! Ah anim'a de parinte dulce ce pote senti? Pastoriulu, ore remane elu nemiscatu in laintrulu seu, candu lupulu rapesece numai unu mnelusielu din turm'a lui? Gradinariulu, ore remane elu nemiscatu in laintrulu seu vediendu numai un'a viorea franta de vi-foru, seu vescedita de veninulu brumei? Si oea — unu animalu — ore nu imple aerulu de sberatura perdiendusi mnelusieu'a? — Deci ce intristare, ce dorere amara, ce suspinare adunca au potutu senti acesti prea stimati si doiosi parinti, candu crud'a morte rafi pentru totdeun'a din braciule loru pre acest'a amabile unica fia a loru? Numai noi omenii cu anima sentitoria, numai parintii cari au facutu esperiintia propria, ne potemu esplica si imagina.

Priviti tristi ascultatori! Priviti faci'a seriosa si adunca megnita a tatalui repausatei! Cautati la lacrimelule ferbinti ale mamei ei gelitorie! Si vedeti de este dorere ca dorerea loru! Si ve intipuiti ran'a cea mare si nevindecabile, ce le causa mortea prin rapirea unicei si plapandei loru fetitie! Ea, carea mai nainte era ca unutrandafiru frumosu, acum e palida, deformata; a carei voce lina si blanda, strabatea dulce la anim'a parintiloru, acum a amutitu; a carei ochi plini de vietia, cari erau oglinda sufletului ei celui inocinte, acum s'au inchisu; ea, carea nu se potea deslipi de braciule parintiloru ei, acum ca o pasere de graba a sboratu rece, in mormentulu si mai rece!

Ah, morte! tu inimica neimpacata a vietiei nostre! Ce facusi? Tu esci dara esecutorea sentintiei generalii: „*pamentu esci si in pamentu te vei intorce.*“ Tu ai cetitu acesta sentintia totororu celoru ce au moritu pana acum. Tu cetisi acesta sentintia trista si acestei fragede copile. Tu vei ceti acesta sentintia ingrozitoria si noue totororu omeniloru. Din naintea cosei tale nu scapa nici o vietia omenesca!

Dar acest'a e sortea nostra omenesca. Si sentinti'a „*pamentu esci si in pamentu te vei intorce*“ e uniculu principiu, e unic'a credintia, carea ne unesce pre toti. — Aci si-pote ave tota intristarea nostra o schinteua de mangaiare.

Pentru ca mortea e partea nostra comuna totororu; iertati-mi dara cu ocaziunea acest'a funebrale a cuventa mai pe largu despre „*morte*“ si anume:

I. Cumca mortea e sigura cu privire la vietia nostra si la lumea intrega.

II. Cumca mortea e nesigura cu privire la modulu, loculu si tempulu ei.

E unu lucru acest'a, care ne intereseza pre toti. Se privimu deci mai adunca in destinulu nostru, ca barem se nu perdemu folosulu, ce lupotemu trage din elu. Deci rogu pre Ddieulu parintiloru nostri, ca se mi-lumineze mintea, era pre voi — pana voi cuventu, — se me ascultati.

I.

Mortea e sigura. E sigura cu privire la vietii'a noastra. E sigura cu privire la lumea tota.

Mortea e sigura cu privire la vietii'a noastra. Totu omulu, carele se nasce trebuie se mora. In tote lucrurile lumesci domnesce o indoiela, o nesiguritate, P. e. in reusirea seu nereusirea cuturui planu seu cutarei intreprinderi. Omulu in tote si-pote dice: dora voiu castigá procesulu acest'a; dora voiu dobendi loteri'a ace'a; dora me voiu reinsanetosia din morbulu acest'a. Inse facia cu mortea nu esista: „dora.“ Nime nu pote dice: dora nu voiu mori nici odata!

E consultu lucru a duce o vietia moderata, a-si sustiene vietii'a cu cele mai sanetose si nutritorie bucate, era in morburi a cere sfatulu si ajutoriulu mediciloru celoru mai esperti. Inse pentru ace'a viatii'a pamentena cu nemicu nu se pote eternisa. Mortea ca osend'a pecatului stramosiescu, e o lege generale si nerevocabile pentru totu omulu. Acest'a constateza si s. Ap. Paulu, candu dice: „Otaritu este omului odata se mora.“ (Cor. IX. 27) si: „Lef'a pecatului este mortea.“ (Rom. VI. 23).

Cumca fiacare trebuie se mora, cine mai dubiteza? Precum e siguru, ca dupa diu'a de astadi urmeaza cea de mane, asiá e siguru, ca dupa viatia urmeza mortea. Cumca mane érase va fi diua, scimu de acolo, ca-ce dela facerea lumii un'a di a urmatu dupa cealalta. Asiá si cumca de buna sama vomu mori scimu de acolo, ca toti omenii totdeun'a au moritu.

Nesuintiele omenesci in vietia ieu tote direptiunile rosei venturiloru. Invetiatiulu se silesce a-si castigá totu mai mare renume pe terenulu scientificu. Speculantulu nesuesce totu dupa mai mare castigu. Vanitiulu tote le cerca a intrece pre altii cu mod'a. Pasiunatuulu cerca tote calile a-si indestulá pasiunile sale. Eu nu a-si mai gatá deca asi voi a descrie tote acele nesuintie, cari ocupa mintea si anim'a omenesca pe pamentu. Este inse unu cuventu, care desarmonieza tote nesuintiele, o vorba infricosiata numai de doue silabe, care nimicesce tote, de care milione tremura si acest'a vorba se numesce: „morte.“ De morte nime nu scapa!

Mortea secerá fora distingere. Nabucodonozoru imperatulu Babilonului a vediutu in visu o figura gigantica, cu capu de auru, pieptu de argintu, pantece de arama, petiore de fieru, si dela genunchi in diosu de lutu. Si cadiendu o petricea din ceriu, a lovitu in petiorele de lutu, si s'a ruinat totu chipulu. Asiá e mortea, ea scie firulu vietiei, unde e mai debile. Pentru ace'a visulu acestui imperatu nu insemna alta, de catu ca puternicu si slabu, avutu si seracu, toti la olalta moru. More principele, la acarui nascere a resunatu aerulu de salvele tunuriloru, de melodi'a campaneloru, de inmurile poporeloru; more si prunculu sermanului cersitoriu, la acarui nascere a sunatu numai plansulu si s'au versatu numai lacrimel greumentului unei mame suferitorie. — More caruntu

cu perulu argintiu, carele se clatina sub greumentulu aniloru; more si pruncutiulu voiosu, carele sperenza unu siru lungu de ani inaintea sa. — More barbatulu in virtutea puterii sale, carele si-da lustru etatii sale celei mai frumoase; more si junele virulentu, carui se parea a ave sanatate de vendiare, si cugeta, cumca cine scie pana candu se va estinde firulu vietiei sale.

In contra mortii nu existe intieleptiune, nu putere, nu lecu. Solomonu a fostu forte intieleptu, si a moritu. Traianu imperatulu a fostu forte puternicu si a moritu. Hufeland mediculu a sciutu prolungi vietia altor'a, si a sa n'a putut'o, elu a moritu. — Cartile intieleptiloru sunt mai perpetue de catu autorii. Sabiele eroiloru mai perenatorie de catu eroii. Ierburile mai secularie de catu medicii.

In contra mortii nu are putere nici ens'asi santi'a. Patriarchii au moritu. Profetii au moritu. Apostolii au moritu. A moritu Nascatoarea de Ddiu. A moritu si ensusi Ddiu-omulu, Is. Chs. — „*Toti morimu, ca apele, cari nu se mai intorcu, curgemu in pamentu*“ (II. Imp. XIV. 14). — „*Vietia o poti lua dela omu, mortea nu o poti lua*“ a disu unu filosofu paganu. — Insusi diavolulu, carele a sedusu pre stramosii Adamu si Eva, inca nu ar mai cuteza se tenteze a insiala pre vre unu moritoriu, cu vorbele: „*nici intr'unu chipu nu veti mori*“ (fac. II. 4) ca-ci nime nu l'ar mai crede.

Unu omu avutu si-a zeditu unu palatu pomposu, in care se si-pota petrece dilele vietiei sale in tota comoditatea. Intrebandu elu o data de unu preutu piu, cumca afla vre o eroare in constructiunea palatului? „*Un'a usia e superflua*“ fu respunsulu. „*Si care e ace'a?*“ intrebà avutulu uimitu. „*Ace'a prin carea te voru duce mortu afara, ace'a cerca se o poti astupa, ca-ci altfelu fericirea ta e numai momentana*“, raspunde preotulu nimeritu. Lucru forte evidentu, cumca inaintea mortii nu se pote inchide nici o usia. Ea are dreptu a bate la usi'a totororu omeniloru, si a intrà fara a i se dice „*intra.*“ Ea crudela batù si la usi'a acestei fiintie tenere, si cu cos'a ei ascutita secera vietia ei frageda. Ah! ca-ci nu potemu inchide usi'a de acestu ospe negru! Ah! ca-ci nu i se mai tempece ascutitulu cosei prin taiarea de atatea vietie. Nu, nu! Mortea e generale. Ea e mai sigura de catu tota siguritatea pentru vietia nostra.

Dar e sigura si pentru lumea tota. Deca morimu odata, atunci tota lumea e morta pentru noi.

Domnitorii lumesci dispunu preste sute si mii de soldati, invingu in resboie, cuprindu tiere straine. Pre ei toti i-glorifica, loru toti se cucereccu, de ei toti se temu. Dar deca odata mortea a apesatu sarutulu seu ree pe fruntea domnitoriloru, ce folosu mai au de miile de soldati? Potu ei se-i ocupe vre unu coltiu si din imperati'a lui Ddiu? Pentru ei soldatii, pentru ei supusii, pentru ei tota lumea e morta.

Avutii dispunu preste milioane de florini, si preste posesiuni immense, si preste edificie grandiose. Dara deca odata mortea a pusu sarutulu seu

rece pe fruntea avutului, ce folosu de milioanele, posesiunile, edificiile lui? Pote elu duce cu sine vre unu milionu, ca se si-cumpare numai unu coltiutu din campii Elisului? Pentru elu tota averea a moritu. In loculu milioneloru, pretiulu ingropatiunii; in loculu posesiuniloru mari, o gropa de câtev'a urme; in loculu chilieloru comode, unu sicriu angustu si tiepenu. Atât'a totu lu-multiamesce din averea lui.

Omulu de rangu se bucura de multi amici, cari i servescu, cari i curtenescu, cari i lingusiescu. Dar deca odata mortea a apesatu sarutulu seu rece pe fruntea omului de rangu, ah! ce mai folosescu amicii? Culcase vre unulu cu elu se mora? Nu, nu! singuru, singurelu se duce in noulu seu locasiu rece, unde numai uratiosii vermi i voru curteni. Dela amicii din lume ce pote asceptá? o lacrima, carea nu o mai vede; unu suspinu, care nu lu mai aude; o scurta rogatiune, care dora neci mai folosescu. Pentru elu amicii, pentru elu lumea tota e morta.

Omulu diliginte face mare sporiu si multe planuri de progresu, dintre cari unele nici candu nu le pote duce in capetu. Deca odata mortea a suflatu pesce crescetulu lui, unde sunt lucrarile, unde sunt planurile lui? Vede elu cu ochii sei? redica elu manile sale? misca elu petiorele sale, ca se pota terminá vre unu proiectu alu seu? Ba nu! Pentru elu tote planurile, tota lumea e morta.

Cumca dupa morte, tota lumea e morta pentru noi, ne convingemu indata. Ne convinge si cosciugulu, ce lu incungiurâmu in acestu momentu. Elu ceprinde in sine osamintele reci ale unei fiintie tenere, a prea amabili Domnisiore Victoria. Ea ca o rosa abia deschisa si binegrigita, crescea si se desvoltá sub scutul stimatiloru ei parinti. Ea do-bendia crescerea cea mai buna. Ea se bucura de amorea ferbinte a parintiloru, de confidintia amiceloru, de stim'a totororu. Dar ah! dupa ce mortea crudela si-apasá sarutulu seu rece si pe fruntea astei fiintie amabili, ce folosu de tote? Ea a moritu, pentru ea tota lumea e morta. Ea nu se pote bucura mai multu de amorea parintiloru, de confidintia amiceloru, de stim'a totororu. Ei nu i mai lucesce sorele, nu i mai lumineza lun'a, nu i mai stralucu stelele. Si pentru ea nu mai infloresce neci o rosa mai multu.

Mai curendu séu mai tardiu si noi vomu mori de siguru. Si pentru noi va fi tota lumea morta de siguru. Si noi vomu face calea mormentale, asiedindu-ne acolo, unde si cea mai mica crucilitia ne aduce a minte dicundu: „*Adu-ti a minte o omule! cà pamentu esci si in pamentu te vei intorce.*“

Pre câtu e inse mortea de sigura, pre atât'a e si nesigura, despre ce in partea

II.

Mortea e nesigura. Ea e nesigura cu privire la modu, locu, si la tempu:

1) Mortea e nesigura cu privire la modu. Ar fi cu nepotintia a enumerá cãte facie are mortea, adeca in cãte moduri sececa viet'i'a omenesca. E destulu a amintí, cumca mortea séu e a) naturale provenita din morburi naturali; b) séu e epidemica, provenita din morburi epidemice, lipitiose; c) séu e silnica. — Acete trei parti de frunte a mortii se subimpartiescu in atãte parti speciali, câtu ni se redica perii pre capu numai cugetandu la ele. Dar in care din vre unu soiú séu însusíre a mortii are se mora ore cine, asiá e de nesiguru sí nesciutu, precum e nesiguru sí nesciutu, ce va aduce diu'a de mane cu sine. Sciut'a ore acést'a tenera fetiora nainte de acést'a numai cu ore cãte díle, cumca va morí in friguri? Ba nu? Cã-ci numai Ddieu-omulu, Crs. Mantuitoriulu, a sciutu, cã densulu va morí prin mortea crucii.

Fiacare omu ocupa in viet'i'a sociale unu rangú, o chiamare, prin care servesce societatii, sí se sustiene pre sine sí ai sei. In care stare are se morá ore cine? e forte nesiguru. E nesiguru, cumca ore ca imperatu seu gregariu, ca posesoriu mare séu ca tieranu simplu, ca preutu séu ca diregatoriu civile, ca avutu séu ca seracu va morí! E nesiguru cumca avé-va cinev'a sicriu de metalu, petrece lu-voru parintii sí amatii sei? Séu lu-voru duce pe carulu comunu nesciutu, nevediutu de nimene, si-lu voru aruncá in gropa invelitu in paie? Modulu mortii e dara forte nesiguru. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2) E nesiguru sí loculu mortii. Unde ne va agiunge ascutítulu celu netempitu alu mortii? Unde ne va bate la usi'a, ce i sta purure deschisa? Unde ne va sarutá cu sarutulu seu rece? Oh cine pote sci? In Baserica séu in petreceri? Acasa séu pe campu? In patria séu in tiere straine? In undele marii séu pe campulu bataliei? Intre parinti sí amici, séu intre masteri sí inimizii? Nu se scie!

Unu negociatoriu a intrebatu odata pre matrosulu luntrei sale: „Unde a moritu tatalu teu.“ „In undele marii“ — a respunsu matrosulu. „Sí apoi tu nu te temi de undele marii? continuá negociatoriulu. „Dar tatalu Dta unde a moritu? lu intrerupse matrosulu. „In patu“ respunse negociatoriulu. „Sí apoi Dta nu te temi de patu?“ — De aci se vede, cã loculu mortii e forte nesiguru, dar

3) e nesigura mortea sí in privinti'a tempului. Candu vorbimu de tempulu mortii, potemu observá, cumca mortea ori candu se vina, ea totdeuna grabnicu vine. Inca vechii pagani au insemnatu pre Plutone, domnulu mortii, carandu-se pe carutia cu 4. cai infocati, intipuindu iutieli'a mortii. Cã-ci neci caruntulu de 100 ani nu se uresce de vietia, sí lui inca i bate prea iute la usia. Scimu cã piulu Ezechia, bolnavindu-se de morte, a plansu cu rogare catra Ddieu, ca se i se mai prolungesca viet'i'a, desí erá barbatu in etate. Cetimu despre Xerxe regele persiloru, cumca privindu densulu odata preste tota armat'a sa a plansu aducandu-si aminte, cumca peste pucine diecenie nu va traí neci unu ostasiu din cei de facia. — Apoi facia cu viet'i'a antica noi toti morimu teneri. Adam,

Matusalem, Noe și alți sucesori ai lor au traitu peste 900 ani. Dar acum arunca, o omule! o privire preste o adunare câtu de mare de omeni! și vedi! câte capete încaruntite de multimea aniloru vei vedé? Cei mai multi moru teneri precum scrie Debussi: „*Candu a trasu mortea cu cos'a sa antâi'a data, erau numai patru persone pe pamentu. Avelu a fostu celu mai teneru și totusi elu s'a facutu mai antâiu sierf'a mortii.*“ Candu alalta eri trase mortea cu cos'a sa otravita in miediloculu familiei acestia prea doiose, ea stete numai din trei persone. Dnisior'a Victoria cea mai tenera. Și totusi ea cadiu victima mortii. Teneri morimu toti. Dar ori câtu de betrani se morimu totusi morimu teneri.

Inse candu? astadi séu mane? peste diece séu douedieci de ani! In teneretie séu la betranetie? Ace'a neci angèrii lui Ddieu nu o sciu. Se audîmu, ce dice S. Efremu la acést'a: „*Multi multe si-au propusu, și diu'a de mane nu o au mai ajunsu. Ei s'au rapitu cu de graba din lume ca vrabi'a prin vulture, ca mnelulu prin lupu, ca prinsulu prin telhari. Unii s'au culcatu ser'a sanetosi, éra demaneti'a nu mai erau vii. Uni s'au pusu sanetosi la mesa și nu s'au mai scolatu. Alti au moritu îndata la preambulare séu la jocu. Alti au moritu scaldandu-se și asiá scald'a li s'a facutu mormentu. Alti si-au serbatu munt'a, și au moritu in camer'a miresei. Vestmentulu de mire li-a fostu vestmentu de ingropatiune.*“ Ah Domne sante! nimă nu scie diu'a neci or'a intru carea vine Dnulu, ca se ne chiamo la eteritate, pentru că mortea e nesigura. —

Ea e sigura, forte sigura in privinti'a vietiei nostre, in privinti'a lumii întregi. Dar e nesigura, forte nesigura in privinti'a modului, locului și tempului. Au moritu stramosii nostri, mori și aeésta fetiora tenera, vomu mori și noi de buna sema, și deca odata suntemu morti, morta e tota lumea pentru noi. — Inse cum, unde și candu vom mori? Acést'a e ascunsu di naîntea nostra. Și nu fara cauza.

Caus'a principale este: că deca scimu că de buna sema vomu mort, atunci se ne considerâmu ca morti; deca noi morindu, tota lumea e morta pentru noi, asiá și noi și pana traimu se ne considerâmu morti pentru lume. Si deca nu scimu modulu, loculu și tempulu mortii, asiá se vietuimu ca se fimu gat'a totdeuna pentru ori ce felu de morte.

Cea mai liniscitoria pregatire spre morte e vietia morale crestinesca. Fericitu e, carele e gat'a in totu minutulu a mori, nu pentru că i s'ar fi uritu de vietia, ci pentru că asiá a vietuinitu, câtu nu se teme de morte ori candu se vina ace'a. Fericitu a fostu s. Martinu carele a potutu dice despre sine: „*Eu nu me temu de morte, pentruca totdeun'a sum gat'a a mori.*“

Se privimu deci mortea totdeun'a de: „*echo*“ alu vietiei nostre. Si se ne insemnâmu bine: deca vietia a dîsu! „*bine*“ — și mortea raspunde: „*bine*“; deca vietia a dîsu: „*iadu*“ și mortea raspunde: „*iadu*“; și deca vietia a dîsu: „*ceriu*“ și mortea raspunde: „*ceriu*.“ — Se privimu mor-

tea de sigilulu vietiei. Deca pe sigilu a fostu scobitu tipulu unui „*angeru*“, sî in cera se va arată „*angeru*“, éra deca a fostu „*diavolu*“ sî in cera „*diavolu*“ se va arată. —

Deca aceste lumesci inpreună cu vietî'a nostra sunt moritorie, se nu ne lipimu prea tare de ele, că-ci dupa morte sunt necredintioase, ne parasescu. Dupa morte aici remanu: potestatea, rangulu, averea, amicii. Numai faptele urmeza. Se traimu deci cu cele lumesci asiá ca se nu periclităm prin ele bunurile ceresci.

Domnitorii lumesci si-potu asigurá sî imperati'a ceriului — esecutandu dreptatea catra toti supusii sei. Avutulu si-pote cumperá unu locu favoritoriu sî in ceriu, deca va ascultá de sfatulu S. Laurentiu carele díce : „*Elemosinele avutiloru, prin manele seraciloru se deporta in comorele ceresci.*“

Sî asiá preste totu: se grigimu din teneretie, ca oloiulu nevinovatîei se nu se gate nici odata din candelile bunei credintiei nostre, ca se potemu acceptá totdeun'a gat'a pre mirele celu ce vine asiá in graba, asiá de siguru, sî totusi asiá de nesiguru, nesciutu. Ca se-lu potemu intempiná ca fetele intielepte din Evangelia cu candelile aprinse de lumin'a cunoascintiei curate, facundu-ni-se astfelu mortea punte preste care trecemu in imperati'a ceriului. Amin.

I e r t a t i u n i .

Pe acést'a fetiora tenera ale carei osaminte reci le petrecemu cu tristetia la mormentu, o plangu stimatii sî prea doiosii ei parinti ca pre unic'a loru fia. O plangu stimatii sî amatii ei unchi sî matusie, ca pre modest'a loru nepota. O plangu verii sî verisiorele sale ca pre amabil'a loru vera. In fine o plangu toti amicii sî amicele ei sî toti cunocutii, ca pre o fiantia incantatoria, ca pre o flore a tenerimii, ca pre modelulu crescerii bune.

Éra ea in acestu momentu, mai nainte pana a se dá corpulu seu mormentului, mai nainte pana a nu disparé cu totulu din naintea nostra, in caletori'a ei cea lunga, cea eterna, de unde nu se va mai reintorce, mai voiesce a luá de la voi unu ultimu „*remasu bunu!*“

Ea se adreseza prin mine astfelu catra amatii ei parinti: Dulcii mei parinti! E tristu momentulu, sî mai trista scen'a, candu suntemu constrinsi a ne despartî. Sî inca a ne despartî pentru tota vietî'a pamentena. Pana eram in vietia sub scutul sî in braciile vostre, deca ve-ati indepartatu vre odata de mine numai pe catev'a dile séu pe câte've'a ore? Ah! cu ce nerabdare ve acceptam! Ce dulce erá braciulu vostru parintiescu in care me stringeati! Ce nectaru sarutulu vostru de tata sî mama cu care inundati faci'a mea!

Mi-intipuescu deci dorerea vostra cea amara acum, candu eu sum cea ce me departu de voi, me departu de voi pentru totdeun'a. Ocupatiunile mele, petrecerile mele nevinovate, florile sî cartile mele multu

iubite, tote tote de mii de ori pe di voru revocá in memori'a vostrá fic'a voastra, pre carea o ati iubitu cu tota fragedimea! Ah eu acum precepu dorerea voastra!

Ah tristii mei parinti! E dorerosa despartirea noastra, dar nu ve superati aduncu! Mirele mieu — dulcele Isusu — asiá m'a iubitu ca si voi, asiá m'a doritu ca si voi, si pentru ace'a m'a chiamatu asiá de graba la sine. Acestu mire fidelu dice catra voi ca si catra intristatulu Jairu: „Nu ve superati, fic'a voastra n'a moritu ci dorme.“ — „Cá-ci mortea intru adeveru nu e alta de cátu unu somnu lungu, in care numai trupulu, dar sufletulu nu dorme neci decum.“ dice S. Crisostomu.

E dreptu cá trupulu are se se deformeze si se se desfaca in elementele sale. Dar mirele Cristosu promite a-lu reinviá mai frumosu, mai maritu de cátn cum a fostu, ca si carele numai pentru ace'a destrueza o casa vechia, ca din ea séu in loculu ei se edifice unu palatu solidu si pomposu.

Nu ve intristati dulcii mei parinti! Sciti cá in tote dilele vietiei mele cele mai antáie cugete a le mele erau rogatiunea catra bunulu Ddieu pentru voi. Acést'a ocupatiune nu mi s'a rapitu prin morte, ba mi va fi unic'a ocupatiune, ne mai avendu afaceri cu corpulu acestu languitoriu. Eu voiu asterne rogatiuni ferbinti naintea tronului ddieescu pentru sanetatea, indelung'a vietia si fericit'a trecere a voastra dela cele pamentesci la cele ceresci. Am sperantia a le ajunge tote prin patronirea dulcelui mire Cristosu. Si atunci, ah atunci! va fi intrunirea noastra nedespartibile! bucuri'a noastra va fi eterna!

Ve multiumescu dulcii mei parinti pentru ostanelele avute cu mine, pentru portarea vostre de grige si pentru crescerea cea buna, ce v'ati nesuitu a mi-o dá. Si apoi ah! se ve mai rogu de iertare?! Ve rogu, dara sciú, cá mi-ati iertatu mai nainte de a ve fi facutu vre o neplacere! Si iertati mortii neindurate, carea vi-a causatu acésta dorere. Aduceti-ve a minte de cuvintele s. scripture: „Nu este reutate in cetate, carea se nu o fi facutu Dnulu. Elu ranesce si vindeca. Elu omora si invia.“ Remasu bunu deci prea doiosii mei parinti pana la revedere in lumea cea netrecatoria. Pana atunci, rogati-ve pentru sufletulu mieu!

Éra voi o amatii mei unchi si matusie, veri si verisiore, amici si amice si toti cunoscutii mei, ascultati-me, ve rogu! O rogare ultima indreptu catra voi! Fiti voi, unchii si matusiele mele, de acum nainte in loculu mieu, mangaiatorii doiosiloru mei parinti! Fiti, voi dulcii mei veri si verisiore, amici si amice, de acum inainte in loculu mieu fiii si ficele parintiloru mei tristi. Faceti voi de acum inainte in loculu mieu, ca prin amabilitatea voastra se nu sentiesca asiá greu perderea mea, se suporte mai usioru greumentulu sortii, ce i-a atinsu. Si de vi-am smintitu ore cev'a, iertati-me! Tote le voiu indrepta. De acum numai bine ve promitu! Éra voi candu veti trece pe lenga mormentulu mieu, se nu uitati

ă plantă câte o floricea pe elu, și acea floricea se se numesca „*nu me uită*.” Și îndreptați de aci o rogatiune la Ddieu pentru mine.

Tristi ascultatori! Privindu cu anim'a în doliu îmbracata spre acestu sicriu, ce ne jace nainte, se nu întrelasăm a dá repausatei, alu carei corpă rece lu-porta, tributulu meritatu, carele pre dens'a o petrece și o fericesce în lumea fericitoru, éra acelu tribut e stim'a nostra pentru viet'i'a ei cea crestinesca și morale. „*Viet'i'a e lunga deca o sci folosi*” a disu Seneca. Éra noi despre repausat'a potemu afirmá cu întieptulu Solomonu: „*Tenera morindu multi ani a traitu.*” (IV. 13). Se o urmámă pana la gropa, dar se ne reintorcemu, urmarindu-o și îndereptu în viet'i'a ei nevinovata cu mintea și cu anim'a.

Nu ve fia frica, teneriloru, de morte vietiuindu ca repausat'a! Bucurati-ve parintiloru potendu presentá lui Cristosu mirelui fidelu, asiá mirese în ficele vostre precum e repausat'a. Amin.

Câte-va predice la cununia

(de Justinu Popfii).

A dou'a)*

Detorintiele casatoritiloru.

Onorate mire! onorata mireasa!

Fericitu acel'a, care si-a aflatu în lume o anima consentitoria, cu care intrunitu în Domnulu prin cea mai santa legatura a casatoriei, se percurga la olalta calea vietiei. Fericiti aceia, cari pasiescu cu anima nesticata inaintea altariului lui Ddieu, cercandu-si fericirea vietiei într'o legatura frumosa, ronduita și santita prin ensusi Ddieu.

Fericitu esci tu onorate mire! că ai aflatu pre ace'a, pre care o cercá de socia a vietiei dorulu animei tale. Fericita esci tu onorata mireasa! că te-a condusu Domnulu în braciile aceluia, în ale carui sentieminte affi resunetulu sentiemintelorū animei tale.

Dar fericirea curata, de care batu în acést'a ora serbatoresca animele vostre, remané-va ea ore statornica în cas'a vostra? Petrece-va ea ore ca socia nedespartita în totu cursulu vietiei vostre? Pentru ce se tainuescu ore inaintea vostra, că din loculu acest'a, în care stati acum inaintea altariului lui Ddieu, calea vietiei se despartiesce în doue, un'a merge în drept'a, și duce în raiulu fericirii și alu indestulirii, cealalta merge în steng'a, și duce în iadulu osendei și alu caintei? Oh decâteori se întempla, că aceia, cari si-au datu mana, ca în convietuire se si-faca mai usiora și mai placuta trecerea pe calea vietiei, asiá pasiescu înainte lenga olalta pana ce ajungu capetulu drumulu, ca nesce sclavi incatusiati unulu de

*) Vedi nrulu 10 pag. 271.

altulu in fere grele, de cari dorescu a scapá câtu mai iute, sî de cari nu i scapa totusi numai mormentulu? De câte ori se intempla, cà din ace'asi casa, unde se audu cum e astadi sunetele desfetatorie ale muziceii de nunta sî chiotele de bucuria ale nuntasiloru voiosi; cum e mane séu alalta mane se redica acum sunetele cele mai amare de vaiu sî de dorere?

Dar onorate mire sî onorata mireasa! pentru ce se turburu eu ore animele vostre intru o ora plina de bucuria ca acést'a, cu asemene icone de spaima? Dorulu fericirii a fostu, care v'a indemnatu pre voi a pasî la o legatura atátu de santa, asiediata sî binecuventata prin ensusi Ddieu; fericire neturburata cere asupra vostra dela Domnulu sî sant'a baserica in rogatiunile sale; cu urari de fericire ve petrecu in calea noua parintii si numerosii vostri consangeni, amici sî binevoitori, ale caroru anime salta de bucuria sî aducu multiumita ferbinte lui Ddieu pentru legatur'a vostra atátu de bine aléasa; si angerulu fericirii ve va insocí pre voi intru adeveru tota calea vietiei, deca credintiosi juramentului, ce l'ati pusu astadi in manele lui Ddieu, veti impliní cu acuratate *detorintiele sante*, ce ve impune starea noua, la care pasiti acum binecuventati de Ddieu.

Faca ceriulu, ca ace'a invetiatura scurta, ce venu a vi o dá la acést'a ocaziune serbatoresca despre *detorintiele legaturcii ddiescii a casatoriei*, se fia ca o lampa in manele vostre, la a carei lumina se poteti trece pe calea vietiei, incungiurandu cu grige stencele ei coltiurose si aduncimile ei periculose, in pace sî fericire neturburata. Ascultati dara ve rogu, ascultati pucinu la viersulu parintelui vostru sufletescu!

„*Buna este legatur'a casatoriei* — dice S. Ambrosiu lib. 3 de virg. — *dar totusi e legatura; si éراسى cu tote cà e legatura, este inse o legatura a iubirii.*“ Iubirea trebue dar se intrunesca animele casatoritorulu sî se santiesca cas'a loru. Asiá demanda ensusi acel'a, care a legatu sî a binecuventatu prim'a casatoria intre omeni, Ddieu, candu dice la Moise cà din caus'a acestei legature sante: „*va lasá omulu pre tatalu seu sî pre mam'a sa, sî voru fi amendoii unu trupu* (I. Mos. II. 24). Nu se intielege inse aci iubirea ace'a, care se aprinde numai de privirea atragatoria a frumusetiei trupesci, care isvoresce numai din dorurile infocate ale teneretieloru; séu care si-are radecin'a sa numai in averea si rangulu (vedi'a), ce-lu posiede o parte séu alt'a dintre casatoriti. O iubire ca acést'a este asemene unei flacare trecatorie, care se stinge curundu; o iubire ca acést'a pere si ea indata ce s'a vesceditu frumuseti'a, indata ce s'a stinsu foculu dorului, din care a isvoritu sî din care s'a nutritu.

Iubirea adeverata, care trebue se intrunesca animele casatoritorulu, si se santiesca cas'a loru, purcede din laintru, din isvorulu celu mai curatu, din privirea frumusetiei si a bunetatii sufletului, si si-are radecin'a sa in iubirea catra Ddieu. Iubirea acést'a este dar unu daru alu ceriului, pentru alu carui castigare trebue se se roge cu rogatiuni ferbinti casatoritii

la Parintele luminelor, de unde vene totu darulu. Iubirea acést'a este dar o floare a sufletului, care curge dintru unu sufletu in cel'altu, si se nutresce imprumutatu. O iubire ca acést'a, de si trecu anii unulu dupa altulu, de si cu anii se schimba demultei cugetele si sentimintele omniloru, ea nu se schimba, nu scade, nu trece cu anii; ci inca cresce, se invertosieza, incaldindu neincetatu animele intrunite. Ea este asemenea focului, care de si pare din afara a se stinge, totu mai ascunde inca din laintru su cenusia schintele ardiatorie; astfeliu iubirea, care isvoresce din sufletu, de si slabesce si scade viet'i a in trupu; ea si-pastreza puterea pana la resuflarea din urma.

Acést'a iubire curata, acést'a iubire interna, sufletesca este ace'a, care o poftesce S. Pavelu, candu dice catra barbati: „*Barbati! iubiti-ve muerile vostre, precum a iubitu si Cristosu baseric'a, si s'a datu pre sine pentru dens'a.*“ (Efes. V. 25). Cine nu vede din cuvintele aceste ale marelui Apostolu, ca iubirea casatoritiloru catra olalta trebuie se fia asemenea iubirii lui Cristosu catra baseric'a sa? Si unde este ore o legatura de iubire atatu de santa, atatu de dulce si atatu de strinsa ca cea intre Cristosu si intre baseric'a? Barbatulu dar trebuie se si-iubesca muierea sa precum iubesco Cristosu mires'a sa pamentesca, baseric'a, adeca cu o iubire santa, ceresca, statornica, care este gat'a la ori-ce sierfa, chiaru la sierfirea sanetatii si a vietiei pentru partea animei sale, pentru soci'a sa; ca-ci asiá a iubitu Cristosu baseric'a sa pana la versarea sangelui pentru dens'a. Muierea inca trebuie se si-iubesca barbatulu seu, precum iubesco baseric'a pre mirele seu cerescu pre Cristosu, nu din plecarea carni, ci cu o iubire curata, sufletesca, precum iubimu pre Ddiu, supunendu-se in asultare credintiosa barbatului seu, sperandu in densulu, cercandu a mari onorea si marirea lui, in care are de a privi onorea si marirea sa propria. Ei trebuie se arate inainte de tote, ca voiescu a placé peste tote lui Ddiu, éra unulu altuia numai pentru Ddiu.

„*Buna este legatur'a casatoriei, dar totusi e legatura; si érași cu tote ca e legatura, este inse o legatura a iubirii.*“ Asiá ati auditu graindu pre S. Ambrosiu. Unde lipsesce dar iubirea intre casatoriti, acolo lipsesce stelpulu celu mai potericu, de care ar trebui se se radime casatori'a, lipsesce copei'a cea mai tare, care ar trebui se tiena intrunite animele; care lipsindu, cine nu vede, ca se voru despartí si sfasiá in scurtu de catra olalta si animele, cari aru trebui se fia un'a in cugete si sentiminte, si asiá cum ar poté se nu se imborde (ruineze) in scurtu totu asiedimentulu fericii casnice? Cine ar poté se mesure apoi aduncimea amaritiuniloru, torturele (chinurile) suferintieloru unei casatorii nefericite ca acést'a? Ce pote fi ore mai dorerosu, decâtu se ffi silitu a petrece sub o stresina, a siedé la o mesa, si a trece pe calea grea a vietiei braci in braci cu acel'a, catra care nu te trage sufletulu teu, de catra care te intorci cu ura si recela? Dilele loru se scurgu fora bucuria, in certe si lupte neintrerupte, dorindu fiacare mortea, ca pre unu

angeru mantuitoriu, care va se franga lantiulu gren, ce lu tiene legatu intre torminte atátu de amare!

Ce dulce, ce fericitu este inse traiulu acelor'a, ale caroru suflete batu de iubire curata si santa unulu pentru altulu, si cu câtu este loru mai usiora calea vietiei, care o percurgu la olalta, spriginindu-se si prop-tindu-se cu fragedime unulu pre altulu. Iubirea contopesce intru unulu trupurile loru, contopesce intru unulu cugetele, dorintiele, si sentiementele sufleteloru loru. Un'a sunt ei in bine si bucuria; un'a remanu in necasu si in dorere. Candu se bucura o parte, bucuri'a lui o sentiesce si cealalta, si sentiementele loru contopite facu mai dulce bucuri'a; candu lovitur'a sortii storce lacrimi din ochii unuia, plange impreuna cu densulu si cel'al-altu, si anim'a compatimitoria face mai usiora dorerea. Deca umerii unei parti se indoia su greutatea lucrului, cu bucuria alerga cealalta a-lu ajutá in redicarea si portarea sarcinei, si candu unulu cade la patu slabitu de bola consumatoria de poteri, cu câta grige priveghieza cel'alaltu la patulu lui de suferintia! Cum cerca a-i vindecá ranele, cum cerca a-i aliná dorerile!

E dreptu, cá se pote intemplá câte o neintielegere, câte o gálceva si intru o casatoria ca acést'a, cá-ci unde este omulu, care se se fia nascutu fora slabitiune si scadere? Ma vene iubirea de locu, si cu mana blanda stinge foculu acitiatu, inainte de a se mari si a face stricatiune. Iubirea i face a-si aduce a minte de cuvintele stei scripture: „*Se nu apuna so-rele in mani'a vostra*“ (Efes. IV. 26) pentru ace'a si-ierta si uita bucu-rosu gresielele unulu altuia, incungiurandu cu grige totu ce ar poté turburá pacea si fericirea casei loru. Pentru cá precum dice S. Pavelu Apostolulu: „*Iubirea rabda indelungu, este induratoria; nu cauta ale sale, nu se intarita, nu cugeta reu. Tote le sufero, tote le crede.*“ (I. Cor. VIII. 4—7).

Oh fericiti intru adeveru, de mii de ori fericiti aceia, caroru le zem-besce o flore a iubirii ca acést'a in vietia; fericiti, de mii de ori fericiti aceia, cari si-afia asiá partea animei loru! Fericiti, de mii de ori fericiti si voi teneriloru! deca se va impletí din o iubire ca acést'a legatur'a, care va se ve intrunesca anemele pe calea vietiei. Astfeliu conlocuirea si convietuirea vostra va fi desfetata si fericita, cá-ci omulu petrece bucu-rosu la acél'a, pre care lu iubesce.

Unde este iubire curata si santa, acolo este si credintia, si *credinti'a* este a dou'a detorintia a casatoriloru. „*Onorata trebuie se fia casatori'a intru tote — dice marele Apostolu Pavelu — si patulu nespurcatu; era pre calcatorii credintiei (pre curvari si preacurvari) i va judecá Ddieu.*“ (Evr. XIII. 4). Precum anelulu, care lu schimba casatoritii la incredin-tiare, este rotundu, si fora capetu; astfeliu trebuie se fia credinti'a loru fora capetu, pastrata curata pana la mormentu. Au nu au pusu ei jura-mentu serbatorescu de credintia nepetata inaintea faciei lui Ddieu, inain-tea stului lui altariu, inaintea preotului si inaintea a totu poporulu adu-

natu? Celu ce si-calca credinti'a, este unu despretinitoriu alu lui Ddiu, spintecandu cu mana peccatosa acea legatura santa, care o-a asiediatu, la care s'a indetoratu si elu ensusi inaintea ceriului si a lumii, a o pazi nepetata si nevetamata! Amaritiune nespusa, si intristare ucidatoria pregatesce unulu ca acest'a cu portarea sa nerosinata sociului seu legiuitu; respaltesce iubirea lui cu nemultumirea cea mai cumplita, insiela fiii sei, si peteza onorea loru si a tota cas'a in ochii lumii. Dar pre calcatoriulu credintiei jurate parchiei sale alese, lu si urma de comunu pedeps'a meritata acum si in lumea acest'a; pentru ca despretiulu totororu omeniloru de omenia este respalat'a lui; dar se fia foradelegea lui catu de tainuita, catu de ascunsa de naintea omeniloru, totu nu o pote ascunde ace'a de naintea consciintiei sale, chiaru precum nu o pote ascunde de naintea lui Ddiu; acest'a lu mustra, lu rode neincetatu pentru juramentulu calcatu prin foradelegea sa. Precum porta cerbulu impuscatu glontiulu neincetatu in trupulu seu; astfeliu porta unu calcatoriu de credintia ca si acest'a in sinulu seu pana la morte dogen'a, torturarea consciintiei sale. „*Calcatoriulu credintiei conjugali* — dice S. Joanu gura de auru — *este finti'a cea mai misiea pe pamentu, carei tote lucrurile i sunt cu prepusu (cu banuieia suspiciune), care tremura de tota umbr'a, care nu cuteza a privi la nimene dreptu in facia, care in tota privirea altor'a pare a vedé mustrare torturatoria. . . . Ah* — striga S. Parinte mai departe, — *ore pote avé la acel'a locu desfetarea adeverata, in anim'a caruia domnesce neincetatu frica si prepusuri cutremuratorie, ca va fi descoperitu, judecatu, si va ajunge de batjocura si rosine?!*” Si apoi dupa morte pote fi ore, ca Ddiu celu prea santu se nu si-resbune asupra unui sufletu necredintiosu ca acest'a si se nu lu pedepsesca dupa tota asprimea direptatii sale pentru juramentulu facutu inaintea altariului seu, si frantu apoi cu atat'a usioratate si nerosinare?! Calcatorii de credinti'a conjugale — dice S. Pavelu — nu voru moscení imperati'a lui Ddiu. (I. Cor. VI. 9).

Mare, nepretiuitu clinodu este credinti'a conjugale! Pentru ace'a casatoriti se se nesuesca a o pastrá nepetata si nevetemata. Se incungiure a privi uitati de sine si cu lacomia la frumusetia straina, ca se nu li se aprinda animele spre pofta neieptate. Cà-ci prin ochi intra mortea in sufletu, ca furulu prin ferest'a deschisa si nepazita. Apoi spre a pastrá credinti'a conjugale nepetata si nevetemata, neci nu e de ajunsu, precum cugeta dora unii, a incungiurá numai desfrenelne implinite in fapta. O privire lacoma, unu cugetu nelegiuitu e de ajunsu, ca se franga credinti'a jurata. Era fericirea si pacea adeverata locuiesce numai in animele acele, in cari iubirea si credinti'a se intelnescu si se saruta ca sorori nedespartite, neturburate de neci o dorintia, de neci o pofta straina!

Dar teneriloru! iubirea si credinti'a ar fi numai faciarite, deca nu s'ar descoperi in ajutorare imprumutata. *Ajutorarea imprumutata* in tote lipsele si greutatile vietiei este dar a treia detorintia, ce oblega pre casatoriti. Cei cari intra in legatur'a casatoriei, intra in unu jugu greu,

care trebuie se lu traga amendoi la olalta, ca se le fia acel'a mai usioru. Deca va trage numai unulu, si celu alaltu va stá, séu deca va trage unulu intru o parte, cel'alaltu in alt'a, cine va poté portá o greutate ca acést'a? Cine nu scie, decâteori se facu nimica si propusurile cele mai maretie, si remanu sedarnice si nesuintiele cele mai curate si mai incordate, pentru cá lipsesce poterea, care se le implinesca? Cine nu scie, decâteori o slabitiune, o bola, séu o alta nenorocire intrevene, in care poti ajunge fiulu peririi, deca nu ai o anima iubitoria, ca se te grigesca, o mana credintiosa, care se te redice, se te proptesca? Acést'a anima iubitoria, acést'a mana credintiosa trebuie se afle barbatulu in muierea sa, si muierea in barbatulu seu. Au nu au promis ei serbatoresce, si au nu si-au intaritu promisiunea acést'a cu juramentu in faci'a lui Ddieu si a santei lui baserice, cá voru vietini la olalta in tote dilele vietiei, cá nu se voru lasá unulu pre altulu neci in necasu, neci in dorere, ci voru perseverá cu statornicia, intindiendu-si cu iubire mana de ajutoriu unulu altuia, pana ce i' va despartí numai sap'a si arsiulu (hêrletiu) de catra olalta? „*Amiculu si sociulu se intempina adeca se ajuta in tempu de necasu* — dice Siracu — *dar mai multu decâtu amendoi acestia muierea cu barbatulu.*“ (Sir. XL. 25). La acést'a i indemna si S. Pavelu, dicundu: „*Portati sarcinele unulu altuia, si asiá impliniti legea lui Cristosu.*“ (Gal. VI. 2).

Acést'a detorintia si o implinescu ei atunci, deca se apara unulu pre altulu la necasu, se mangaia unulu pre altulu in suferintia, se grigesce unulu pre altulu cu iubire in bola, deca si-intrunescu poterile a-si cresce fiii in frie'a lui Ddieu, plantandu de tempuríu in piepturile loru fragede sementi'a fapteloru bune prin invetiature sante; si in urma deca se nesuescu din tote poterile a-si implini fiacare in ducerea casei lucrurile, detorintiele partii sale.

Barbatulu este capulu familiei si domnulu casei. Angerulu nu s'a aratatu prea curatei Fetioare Mari'a, ci lui Josifu, si l'a indemnatu pre elu a fugí cu prunculu ddieescu cu Isusu in Egiptu, de naintea lui Irodu, care lu cereá, ca se lu omora; si acést'a s'a intemplatú asiá, pentru cá barbatulu se cuvene conducerea casei. Barbatulu ca atare are detorinti'a a se ingrigí de nutritrea muierii sale si a filloru sei, si peste totu de gubernarea casei; elu trebuie se fia dara acuratu in lucrurile sale, nesuindu-se prin diligintia neobosita a castigá cele de lipsa pentru sustinerea casei si a familiei sale.

Muierii i se cuvenu mai multu lucrurile din laintru ale casei; „*Barbatulu* — dice S. Joanu gura de auru — *semena sementi'a in agru; muierea pune aluatulu si coce panaea. Pre barbatu lu accepta lucrurile cele din afara de casa; éra portarea grigii a casa este detorinti'a muierii.*“ Asiá este ronduitu acést'a dela ensusi Ddieu, ca partea cea mai tare, barbatulu se porte lucrurile mai grele; éra partea mai slaba, muierea se implinesca cele mai usiore. Pana ce castiga barbatulu cu

truda și ostenela afara de casa, muierea a casa se caute și ea de lucrurile din laintru ale casei, implinindu toate la timpul seu, tienendu toate in vedere, grigindu cu ochi ageri de ordine și curatia. Fericitu barbatulu, care și-a aflatu o muiere buna. „*Celu ce a aflatu muiere buna, a aflatu daruri, și a luat delu Ddieu desftare.*“ (Prov. XVIII. 22). „*Muierea serguintiosa este cumun'a barbatului seu*“ (ib. XII. 4).

Dar teneriloru! detorint'a casatoriloru *de ajutorare imprumutata*, nu este iertatu a o restringe numai la cele trupesci și pamentesci, ci trebuie se se estinda ace'a in deosebi și peste cele sufletesci și ceresci. Caletori suntemu noi numai aici pe pamentu; nu pamentulu, ceriulu este patri'a nostra cea adeverata, la care trebuie se tientimu cu toti pasii, cu toate cugetele, și cu toate faptele nostre. Deca dar casatoritii sunt detori, a se ajutá cu iubire unulu pre altulu la ajungerea fericirii pamentesci, delaturandu din cale totu ce ar poté se le turbure fericirea acést'a; cu câtu mai vertosu i oblega detorint'a, a se ajutá unulu pre altulu la ajungerea fericirii ceresci, și a delaturá din cale totu, ce ar poté se i impedece in ajungerea acestei fericiri eterne! Au nu este mai pretiosu sufletulu nemoritoriu, decâtu trupulu stricatosu? Au nu sunt mai inalte bunurile eterne, decâtu cele peritorie?

Teneriloru! Nu, casatoritii nu sunt chiamati, de a traí numai la olalta pentru pamentu, ci totu odata de a caletori la olalta catra tient'a loru mai inalta, catra ceriu, de a-si aduná in lumca acést'a la olalta comore pentru imperati'a lui Ddieu, de a se coce — ca se me esprimu asiá — la olalta pentru eternitate. Pentru ace'a casatoritii sunt detori a iubi pre Ddieu peste toate ca și cu unu sufletu, a tiené neincetatu aprinsa in cas'a loru lumin'a credintiei, a cercetá regulatu curtile casei lui Ddieu, a se impartasi desu in s. taine, și deca unulu séu altulu ar fi atátu de nefericitu, a reteci depe calea, care duce la mantuire, detorint'a celui-alaltu este, a-lu indireptá, a-lu intorce cu exemple bune, cu sfaturi și invetiature blande, séu chiaru cu dogene mai aspre, și cu rogatiuni dese, inaltiate la ceriu, cerendu darulu și ajutoriulu lui Ddieu, sciindu, că fora spriginirea ddiiesca in daru este tota nesuint'a omenesca.

Ce anima ar și poté avé ore acei casatoriti, cari aru poté privi cu nepasare și recela, cum unulu séu altulu dintre densii alerga catra periréa sa eterna? Ce anima ar și poté avé acei casatoriti, cari aru poté eugetá fora fiori la ace'a, că ei cari sunt uniti aici pe pamentu intru o legatura atátu de strinsa, in cealalta lume voru fi pote despartiti in eternu, unulu gustandu neincetatu din isvoarele de fericire ale raiului, cel'alaltu gemendu in catusiele de suferintia ale iadului? Ce detorintia mai santa aru poté avé dara casatoritii, decâtu a se ajutá unulu pre altulu cu iubire la ajungerea acelei fericiri inalte, nefinite, care ni o-a pastratu Domnulu in curtile imperatiei sale ca resplat'a credintiei nostre?

Casatoritii voru stá și ei odiniora inaintea scaunului lui Ddieu, a dá respunsu unulu pentru altulu. Ce fericire va fi pentru densii a se

poté reimbracisîa in acea patria frumoasa, in cas'a Parintelui cerescu! Si ce bucuria va implé anemele loru, candu si-voru aduce a minte in sinulu lui Ddiu, cu câta iubire s'a ajutat unulu pre altulu pe pamentu, a ajunge la ace'a fericire ceresca, care eta cà o gusta acum, si o voru gustá la olalta in eternu!

Impliniti teneriloru! aceste detorintie sante, iubiti-ve unulu pre altulu cu iubire curata, cum a iubitu Cristosu baseric'a sa, pastrati nevetemata credinti'a jurata, intindet-ve mana de ajutoriu in tote lipsele si suferintiele vietiei, adunati la olalta frupturi neperitorie pentru imperati'a ceresca, si atunci casatori'a va fi pentru voi intru adeveru unu isvoru de bucuria si fericire.

Éra tu Domne! primesce pre acesti teneri su aripele grigii tale parintiesci; lega anemele loru din di in di totu mai tare cu legatur'a santa a iubirii; fii conducatoriulu loru in calea vietiei; dà-le loru totu binele sufletescu si trupescu pe pamentu, si acusi, candu umerii loru osteniti de greutatile si luptele vietiei, se voru plecá spre sinulu de odina alu momentului, primesce sufletele loru cu indurare in imperati'a ta ceresca. Amin.

Câte-va parenese la ocasiunii diverse*)

(de Justinu Popfiu).

I. La patulu unui morbosu, care doresce a se marturisi, si a se cuminecá.

Cu dorere dar totu odata si cu mangaiare me apropiu Iub. Frate (séu Fiiule!) de patulu teu. Cu dorere, cà-ci mi sangera anim'a, candu te vedu pre tine, capulu si propt'a unei familie atátu de grele, luptandu-te si vescedindu-te in suferintie amare atunci, candu ar avé pote mai mare lipsa de ajutoriulu, de scutulu braciiloru tale famili'a ta iubita.

*) Activitatea preotului ca predicatoriu alu cuventului ddiescu, nu e restrinsa numai la amvonulu din baserica. Precum nu este neci o intemplanie in vietia noastra, care se nu se pota aduce in legatura cu vre o idea mai inalta; astfeliu nu este neci unu locu, unde preotulu se nu aiba dereptu, a-si redicá cuventulu seu parintiescu si indireptatoriu in numele lui Isusu Cristosu, alu carui solu este densulu pe pamentu. Fiacare locu, unde vorbesce preotulu catra credintiosii sei ca antistele loru basericescu, este unu adeveratu amvonu, fia ace'a in casa, pe campu, séu ori-unde pe sub sore, fia la ospetie de bucuria, séu la pomene de tristetia.

Cugetámu dar a face unu servitiu p. o. nostri confrati preoti, candu incepemu aci unu ciclu de parenese la ocasiunii diverse, precum la botezu séu la ospetiu de botezu, la santire de casa, la incredintiare (logodire), la cuminecare, la prevederea celoru morbosii; la pomena, la alegere de curatori basericesci, de antisti comunali, de ablegati dietali etc. Parenesele unu feliu alu prediceloru casuali, sunt nesce cuventari morali, adresate catra individi siingurateci, catra mai multi seu catra comuna

Dar de alta parte cu mangaiare me apropiu totusi de patulu teu; că-ci mi cade bine a vedé, că invetiaturele și mandatele santei noastre credintie, cari le-au plantatu odinora in pieptulu teu teneru parintii tai, cari le-ai invetiatu și in scola, și cari le-ai auditu apoi vestindu-se de atâte ori in s. baserica, au aflatu pamentu fruptuitoriu in anim'a ta. Că-ci a buna sama credinti'a cea tare a animei tale te-a indemnatu pre tine Iubite Frate! (séu Fiiule!) ca in suferintiele aceste grele ale morbulni, candu trupului teu strivitu de doreri nu i potu intinde usiorare și odina neci lécurile ronduite, neci patulu mole, neci grigirea cea neobosita a sociei tale iubitorie, *se cerci usiorarca, odin'a și vindecarea sufletului teu* in braciile indurarii și iubirii lui Cristosu, care de și lasa de multe ori pe lenga tote cererile și rogatiunile noastre, ca se se fremente trupulu indelungatu, séu chiaru se mora in ranele sale; sufletulu morbosu inse nu lu parasese a perí in ranele pecatelor sale, ci indata ce striga la densulu cu umilintia, i grabesce intru ajutoriu, și lu lecuiesce, lu usioreza și lu vindeca de tote ranele sale, ca se nu pera, ci se traiesca.

Credinti'a ta cea tare te a indemnatu a buna sama pre tine Iubite Frate! (séu Fiiule!) ca in acést'a stare dorerosă, candu trupului teu slabitu de suferintie pare a nu i mai poté recastigá poterile pierdute neci o mancare, neci o beutura; se te ingrigesci de nutrirea (hranirea) și intarirea sufletului teu prin acea mancare și beutura santa, care ni s'a datu noue din ceriu, prin trupulu și sangele Domnului nostru Isusu Cristosu, din care celu ce manca și be, nu more neci odinora.

Mangaia-te dara iubite Frate (séu Fiiule!) Eta Cristosu, pre care lu cercetai in cas'a lui cea santa, in baserica, pana ce erai in sanetate, audindu acum strigarea ta de dorere, și vedindu-te nepotintiosu, legatu cu lantiuri de suferintie de patulu teu, se umilesce acum elu, și depe altariulu casei sale se scobore și vene in cas'a ta, te cerceteza acum elu la patulu slabitiunii tale, precum a cercetatu odinora pre slabanogulu, care jacea fora ajutoriu lenga scaldatoarea oiloru din Ierusalimu, se te intrebbe cu iubire ca odinora pre acelu slabanogu: Fiiule! „*Voiesci se fii sanetosu?*“ (Inu V. 6) și se asculte cu compatimire descoperirea raneloru tale sufletesci, a pecatelor tale, și apoi luandu salasiu in sufletulu teu, ca odinora in cas'a lui Zacheiu, se te imbucure și pre tine, ca odinora pre acelu fericitu Zacheiu, cu cuvintele mangaiatorie: „*Astadi s'a facutu mantuire casei acesteia; că a venitu Fiiulu omului se caute și se mantuiasca pre celu pierdutu.*“ (Luc. XIX. 10).

Cugeta dar Iubite Frate! la pasulu insemnatu, ce vrei se lu faci acum; candu aprobe pote de eternitate, vrei se dai sama lui Ddiu despre

intrega; ele trebbe se fia scurte, meduose. Parenesele chiaru pentru că nu sunt atātu de indatinat, chiaru pentru că sunt rare, sternescu atentiune vîna la ascultatori, și astfelu apoi a dese producu o impresiune mai adunca in animele ascultatoriloru, decâtă ori-câte predice depe amvonu.

talentele primite dela densulu, și se-i ceri înainte de a cadé in manele lui, indurarea parintiesca pentru gresielele multe, cu cari lu vei fi vatematu ca omu, ce ai fostu, supusu și tu slabitiuniloru omenesci. De ai avutu nefericirea, de a retacé séu a mundrî vr'odata in cutare marturisire (spovedania) de mai nainte vr'unu pecatu, de care ti erá mai rosîne; de ai avutu nefericirea, de a gustá vr'odata in cuminecarile tale de mai nainte cu nevrednicia trupulu și sangele Domnului; ti-a mai datu Ddieu tempu in rabdarea sa indelungata, și ce ai gresitu odata cu nesocotintia, ai potutu indreptá éra cu pocaintia. Cine scie inse Iubite Frate! (séu Fiiule!) deca vei face gresitu pasulu acest'a, avé-vei ore inca tempu a-lu indreptá? Cine scie, ore nu este acest'a pasulu teu celu din urma in lume, care va hotari peste fericirea séu osend'a, peste viet'i'a séu mortea ta eterna? Si deca ar fi hotaritu in ceriu, ca acest'a se fia pasulu celu din urma, ce lu poti face pentru mantuirea ta; oh cu câta mangaiare, cu câta odina vei poté asceptá clipit'a, care te va chiamá din lumea acést'a, iuaintea dreptului Judecatoriu, deca acum inca de cu bunu tempu te vei impacá cu densulu prin penetintia și marturisire adeverata?!

Cuteza dara Iubite Frate! (séu Fiiule!) Deschide sufletulu teu, și tote ranele pecatelor, in cari sufletulu teu jace morbosu, arata-le lui Cristosu, doctoriului induratu, care sta gata lenga patulu teu, a le lecuí și a le vindecá, spalandu-le in sangele seu nevinovatu.

(Nota. Dupa aceste și asemenea cuvinte precatatorie, preotulu pote purcede la primirea marturisirii morbosului permitiendu, se intielege, rogatiunile indatinat. Mai nainte inse se intrebe preotulu pre morbosu, deca voiesce ore se faca marturisire numai despre tempulu decursu dela marturisirea sa cea depe urma? séu voiesce pote se faca *marturisire generale* despre o parte mai insemnata a vietiei sale, séu chiaru despre tota viet'i'a sa?! Peste totu este prea de doritu, ca se indemne preotulu pre morbosu, a face *marturisire generale despre tota viet'i'a sa*, esplicandu-i pe scurtu *folosele*, séu pote cu privire la morbosulu, pre care lu prevede, chiaru *lips'a* acestei marturisirii, și fiindu că mai vertosu omenii necarturari morbosi pucinu potu face de sine, preotulu ajute pre celu morbosu cu tota iubirea și paciinti'a atátu in ispitirea cunoscintiei sufletului, și in marturisire, câtu și mai vertosu in sternirea dorerii adeverate pentru peccatele, cu cari a vatematu pre Ddieu. Dupa deslegare se intinda S. Cuminecatura érase intre rogatiunile prescise. Dupa aceste mai pote continuá preotulu astfelu:)

Impacatu acum cu Ddieu, și nutritu (hranitu) cu prea santulu lui trupu și sange, fii odinitu Iubite Frate! (séu Fiiule!) porta cu rabdare și fora caintia crucea suferintieloru, ce o-a tramisu Ddieu asupra ta, și te supune cu tota umilinti'a unui fiu ascultatoriu ronduelei lui inalte, că-ci elu te-a cercetatu pre tine cu nenorocirea acést'a nu in mani'a, ci in iubirea sa, ca se te mantuiasca. Asiá ne invetia și marele Apostolu Pavelu, ca „*intru tote se ne aratámu pre noi ca servitori ai lui Ddieu, intru*

multa raddare in necasuri, in lipse si strintorari“ (II. Cor. VI. 4) si in altu locu ne spune, ca „*avemu trebuintia de raddare, ca facundu voi'a lui Ddieu, se primimu cele promise.* (Evr. X. 36).

S. Joanu gura de auru ne incredintieza, ca din suferintiele, ce le tramite Ddieu asupra nostra avemu cu multu mai mare profitu (castigu), decatu din bunetatile ce ni le intinde. Ca-ci bunetatile ni le da Ddieu ca in imprumutu, remanendu noi pentru aceste detorisii lui, cu detorinti'a de a i le reintorce; pana ce prin suferintiele, cu cari ne cerceteza cate odata in lume, elu, Ddieu ensusi se face detorisiulu nostru, remanendu elu detoriu, a ne resplati noue intreitu mai iute seu mai tardiu in lumea acest'a seu in cealalta tote bucuriele acele, de cate ne-a lipsitu prin suferintiele, ce le-a tramisu asupra nostra.

Totu acestu s. parinte ardea de unu doru atatu de mare dupa suferintie, incatu dicea: „deca mi s'ar concede se alegu, ce voiescu a fi din doue: voiescu ore a fi angerulu acel'a, care a liberatu pre Petru din prinsore; seu voiescu a fi Petru, care jacea in lantiuri in prinsore? Eu asi dori se fiu mai bucurosu Petru in lantiuri, ca-ci pentru Petru s'a scoboritu si angerulu din ceriu.“

S. Barbar'a fu torturata cumplitu pentru credinti'a sa crestina; candu mai tota carnea trupului seu spendiura acum in giosu in bucati de loviturile cele multe si brute; incepura a-i arde trupulu atatu de casnitu cu giaru; si ce facea fetior'a acest'a santa in miediloculu atatoru doreri cumplite. Da multiumita lui Ddieu, si striga plina de bucuria cu Apostolulu: „*Tote dorerile aceste nu potu veni in asemenare cu marirea fitoria, care mi se va descoperi mie!*“ (Rom. VIII. 18).*)

*) Fiindu esemplele unu miedilocu prea potinte, pentru de a indemna pre morbosi la raddare crestina in suferintiele lor, mai punemu aci in vederea p. o. nostri confrati cate-va esemple, ca se se folosesca de ele la patulu celor morbosii, dupa cum voru afla a fi mai corespondiatoriu:

Lotrulu intorsu pe cruce era cum dice Eulogiu (in Apolog.) ucidatoriulu fratine-seu; era dupa cum scriu altii, elu petrecu patrudieci de ani furandu, gefuindu, si facundu multe omoruri cumplite; si cu tote aceste elu se sui depe cruce de a dreptulu in ceriu; fora de a fi suferitu neci macar pedeps'a purgatoriului. „*Astadi — i-a disu Cristosu, — vei fi cu mine in raiu.*“ (Luc. XXIII. 43). Ce l'a dusu ore pre elu de a dreptulu in ceriu? „Pre elu — dice S. Joanu gura de auru — de buna sama nu l'a dusu in ceriu neci rogatiunea, neci postulu, neci mortificarea, neci alte fapte de penitinta strinsa, neci elemosin'a, neci alte fapte de indurare, *ci singuru numai crucea, care o-a suferitu cu raddare.* Lotrulu celu de a steng'a era nepacientu, elu nu se sfii a blastema chiaru pre Mantuitoriulu in neraddarea sa; si peri! Nu asi acest'a. Elu suferi tote cu raddare, privindu suferintiele sale ca o pedepsa meritata pentru peccatele sale. „*Noi raddamu cu dreptulu; ca-ci noi primimu cele meritate dupa faptele nostre*“ (Luc. XXIII. 41); si in raddarea sa se mantui. Eta ce pote paciinti'a!

S. *Teresia* avca numai unu doru pana la capetulu vietiei sale: „*a suferi seu a mori.*“

Nu te intristá, nu te vaierá dar neci tu Iubite Frate! (séu Fiiule!) din contra porta eu rabdare crestina suferintiele, ce le-a tramisa Ddieu asupra ta, bucurandu-te, rostindu lui Ddieu lauda sí multiumita, pentru că te-a aflatu demnă a te cercetá; privesce in dorerile tale o pedepsa blanda, decâtu care ai fi meritatu cu multu mai aspra, care o tramite Ddieu asupra ta in lumea acést'a pentru pecatele tale, ca apoi se nu aiba de a te pedepsi, ci se te pota crutiá in eternu. Candu voru fi dorerile talé mai grele, atunci striga mai desu sí cu mai mare incredintiare in voi'a lui Ddieu, cum strigá odinora S. Augustinu: aici bate, aici taia Domne! numai me crutia, numai me mantuieste in eternu! Vai acelor'a, pre cari i imbia Cristosu cu crucea sa, cu crucea suferintieloru, sí nu voiescu a o primí sí a o portá cu bucuria, cum o-a primitu sí o-a portatu odinora acelu fericitu Simeonu Cireneu din S. Evangelia; unii ca aceia nu se voru impartasi neci odata in fericirea, cu care fu respaltita ostenel'a lui Simeonu Cireneu. Vai de aceia, pre cari i imbia Cristosu, a bé din pocalulu séu, din pocalulu amaritiuniloru, sí nu voiescu a bé decâtu cu sil'a sí intre caintia; unii ca accia, se supera, se tortura — că-ci ny aterna dela ei a respinge dela sine acestu pocalu, ce le tramite Ddieu, — ma nu voru avé parte neci odata de mangaiarea, ce o promite Ddieu numai celoru ce suferu cu rabdare odinita.

Adu-ti a minte Iubite Frate! (séu Fiiule!) că calea doreriloru sí a amaritiuniloru este calea, pe care a intratu Cristosu in marirea sa. Cristosu iubescu crucea, o primesce ace'a dela dusmanii sei, o porta cu bucuria pe umerii sei raniti, sí more pe dens'a intre dorerile cele mai amare, nedeschidiendu-si buzele spre cuvinte de caire, ci suferindu ca unu mnelu nevinovatu; asiá fece Cristosu; sí tu invetiachelulu lui Cristosu, se fugi de crucea doreriloru, candu tí o intinde cu iubire amicul tu, Domnulu teu Cristosu, candu te chiama Cristosa dupa sine la marire? In totu loculu, unde vedi zugravitu pre Cristosu, au nu vedi, zugravita sí crucea lenga densulu? Cristosu sí crucea sunt nedespartiti de catra olalta; celu ce iubescu pre Cristosu, trebue se iubescă sí crucea, trebue se iubescă sí dorerile, sí suferintiele, precum le-a iubitu Cristosu.

Invetia dar Iubite Frate! (séu Fiiule!) dela Cristosu, Mantuitoriulu nostru, a portá cu rabdare liniseita sarcin'a doreriloru mari, ce le-a tramisu Ddieu asupra ta. Incredintieza-te cu totul voi ei lui celei sante,

S. *Franciscu* seraficulu numia dorerile si necesurile de frati ai sei, de sorori ale sale.

Dar *ss. martiri!* cu căta rabdare au suferitu ci dorer'le cele mai infioratorie. S. *Vincentiu* in miediloculu tortureloru celoru mai cumplite, spintecatu asiá dicundu in bucati, strigá crudiloru sei casnitori cu linisce: „*temnitia, spada, focu, ba ensasi mortea sunt numai gluma si jocaria pentru unu crestinu.*“ S. *Agnesia* o copila de treisprediece ani more arsa de viua in focu, cantandu cantece de bucuria, că va vedé in seurtu pre Cristosu. S. *Dorotea* strigá in miediloculu suferintieloru sale: „*Nu am gustatu inca decandu sum o asemene bucuria*“ etc.

repetîndu neîncetatu rogatiunea lui Cristosu din muntele masliniloru: „*Parinte! nu voi'a mea, ci voi'a ta se fia!*“ Striga la prea curat'a Fetiora, Mam'a santa; si la toti angerii si santii din ceriu, ca se se intrepuna pentru tine la Tatalu cerescu. Si deca ar ff voi'a lui Ddiu, ca se golesci pocalulu amaritiunii pana in fundu, primesce-lu cu rebdare din man'a lui santa, si lu golesce, ca dupa ce te vei despartî de lumea acést'a, se te afle demnu a te lasá, se gusti in eternu din pocalulu bucurieloru sale nespuse in ceriu. Se nu te intristeze si se nu te turbure sortea familiei tale iubite, a sociei tale, credintiose si a filloru tei scumpi, ci mai bine i comenda cu incredere fiesca grigii parintiesci alui Ddiu, ca se le fia scutu, propta si ajutoriu tare in necasurile vietiei; nu s'a intemplatu inca decandu e lumea, ca se fia parasitu Ddiu pre cei ce spereza in densulu.

Éra deca bol'a acést'a nu e spre morte, deca dupa suferintiele aceste ti va mai concede Ddiu, se te mai bucuri de vietia in giurulu iubitiloru tei, nu face ca cei 9 leprosi, cari dupa ce fusera vindecati, nu si-au mai adusu a minte de Binefacatoriulu loru induratu, si nu s'au mai reintorsu la Cristosu; ci fii ca celu unulu dintre leprosi, care vindecandu-se s'a reintorsu, a rostî lui Cristosu multiumit'a sa adunca pentru binefacerea mare; astfeliu adu-ti a minte, cá Ddiu e celu ce te-a cercetatu, si Elu e celu ce te-a scapatu; pentru ace'a insanetosiandu-te, grabesce cu famili'a ta integra la s. baseric'a, si cadiendu in genuchi inaintea altariului lui Ddiu, vestesce cu anima si buze multiumitorie bunetatea si indurarea lui, si acolo inaintea santului altariu reinnoiesce promisiunea, ce i o-ai facutu acum in patulu doreriloru, cá vei fi alu Lui in vietia si in morte! Anim'a multiumitoria o iúbesce Ddiu. „*Cine mi-sierfesce lauda — dice Domnulu — mi face onorea!*“

Si acum te lasu cu Domnulu Iubite Frate! incredintiandu-te, cá nu me voiú uitá de tine in rogatiunile mele, cá voiú scirici a dese despre starea ta, si de câte ori voiú cugetá, cá ai lipsa de ajutoriulu séu sfatulu meu in suferintiele tale, voiú grabi totu de un'a bucurosu spre mangaiarea si ajutorarea ta.

Binecuventarea lui Ddiu preste tine cu darulu si iubirea sa de omeni. Amin. *)

*) Se întielege de sine, cá asemenea invetiature mai lunge sunt a se tiené numai acolo, unde vede preotulu, cá acele nu numai nu sunt molesce, ci sunt chiaru binevenite morbosului. Cá-ci scopulu astorfeliu de invetiature nu e molestarea, ci usiorarea si mangaiarea morbosului. — Peste totu precum natur'a morbosiloru este de multe feluri; astfeliu si procedur'a preotului la morbosu trebue se fia diversa, si corespundiatória firii loru. Parenesele aceste, ce le dâmu noi aci, nu au se fia, decâtu numai unu indreptariu. In nrulu venitoriu vomu incepe unu *articlu pastoralu anu-mitu* despre lucrulu greu alu *provisiunii celoru morbosu*, care ne luâmu voia a-lu comendá inainte atentii p. o. nostri confrati. (Red.)

Relegiunea. *)

Dise Domnulu cu iubire:
„Fia lume — din nimicu!“
Si atunci mereti'a fire
Maiestosa s'a ivitu
Bucuria 'ndestulare
E in ceriu si pe pamentu,
Numai omulu n'are stare
Nici odina — unu momentu
Inse sant'a relegiune
Lu impaca cu-asta lume.

Asupritu de intristare
Susu la ceriuri elu privindu
De o dulce mangaiare
Sente pieptu-si renviiandu;
Par' ca-o voce prea iubita
I sioptesce totu mereu:
„Deca cadu in grea ispita
Cauta susu la Domnedieu!“
Si-apoi sant'a relegiune
*Lu impaca cu-asta lume.**

Relegiunea ne scutesce,
Ca nu cumva se perimu;
Ea ne 'nvetia, ca fratiesce
Unulu pre altulu se iubimu;
Si deca te-apesa sortea,
Catu n'ai pace unu momentu,

*) P. on. nostri cetitori si-voru aduce de siguru a minte, ca prea stimatulu autoriu alu acestei poesie, ce o publicamu aci, dela care mai publicaramu inca alte doue in nrii 11 si 13 ai „Amvonulu“, si-a dispusu tote poesiele pentru tipariu intr'o colectiune; anuciulu de prenumeratiune l'a publicatu si „Amvonulu“ in nrulu 13. Precum suntemu informati acele poesie voru esi de sub tipariu inca in decursulu anului curinte cu portretulu autoriului in frunte. *Pretiulu unui esemplariu pentru Austri'a e 2 fl. v. a., pentru Romani'a 1/2 galbenu.* Literatur'a nostra nu este inca atatu de avuta, neci bibliotecele nostre nu sunt atatu de pline de carti romane, ca se ne fia iertatu, a pestrice cu vederea asemene intreprinderi. Mai vertosu scrietorii teneri au lipsa de imbracisare, ca se nu li se stinga insufletirea demna de lauda priu recel'a publicului. Comendamu dara denou spriginirii caldurose a p. o. nostri cetitori colectiunea acest'a de operele poetice ale Dlui Grozescu, care va cuprinde *cate-va poesie religiose, apoi poesie politice, natiunali, satirice si umoristice.* (Red.)

Si totu strigi, se vena mortea,
Se deschida-alu teu mormentu,
Cauta sant'a relegiune
Si t'empaci cu asta lume.

Religiunea ne invetia
Pe-astu pamentu cum se traimu,
Ca prin morte o vietia
Far' de fine se-eredim;u;
Religiunea ni aduce
Traiu ferice pe-astu pamentu,
Relegiunea ne conduce
Susu la ceriuri din mormentu;
Astfeliu sant'a relegiune
Ne impaca cu-asta lume.

Julianu Grozescu.

M i s c e l a n e.

Iertarea generosa. Ludovicu XII. scrise pe o tiedula numele to-
tororu acelor'a, pre cari i-a aflatu ca sunt inimicii sei, si pre cei mai
multi i semnã cu o cruce.

Deca ajunse pe tronu, multi se indepartara de la curte, din tema
pentru resbunarea noului rege. Inse Ludovicu i revocã, si i probози
pentru fric'a loru, dicundu-le: „Crucea, ce am pusu-o lenga numele vostru,
se nu vi-anuncia resbun'a, ci ca si crucea Rescumparatoriului uitarea si
iertarea insulteloru (vetemariloru)!“

Pucinu dupace se suf acestu principe nobile pe tronu, voiau se lu-
induplece a confiscã bunurile unui cetatianu avutu din Orleans, care pana
ací erã dusmanulu seu dechiaratu. Ludovicu replicã: „Pe candu m'a
vetematu densulu, eu nu eram rege. Deca am devenitu rege, am devenitu
deodata si parintele lui; si asiã trebue se i iertu si se lu-scutescu.“ —

Preotii se fia ospitali! Locuinti'a modesta a preotului campestru
e decomunu o adeverata adapostire voiosa pentru totu confratele drumasiu,
care vene si bate la usi'a lui. „*Fiti ospitali unulu catra altulu fora*
murmurare.“ (I. Petr. IV. 10). Elu dice fora ascundere: „*Veniti mancati*
panea mea si beti vinulu, ce vi-am mestecat.“ (Pild. lui Solom. IX. 5).
(Se intielege ca nu cu prea multa apa seu cu otietu de ciagari). E celu
mai frumosu lucru, candu preotulu seu ori si care da primire caldurosa
si cordiale ospiloru sei, ca-ci nu numai si-deobliga sie pre respectivii cu
recunoscintia si iubire, ci eserceza o virtute placuta, care se remunera
apoi pe pamentu si in ceriu. — *Da tua, dum tua sunt, post mortem iam*
tua non sunt! dà din ale tale, pana sunt ale tale, ca dupa morté nu sunt
mai multu ale tale.

Promemoria.

„*Post vinum verba, post imbrem nascitur herba*“ adeca:

„Din omulu, ce de vinu prea multu se moia,
Esu vorbele, ca erb'a dupa ploia.“

„*Sorte patet misera, quae sit dilectio vera*“ adeca:

„In sortea mesera se-arata,
Care-i iubire-adeverata.“

Premiulu alu treile de 6 galbeni!

Decisu, a continuá publicarea „*Amvonului*“ si pe anulu veni-toriu, suscrisulu venu a escrie **alu treile premiu**, de astada-ta **de 6 adeca siesa galbeni** pentru cea mai buna predica pe ori-care din dominecele si serbatorile lunei lui **Martiu si Aprile an. 1869** dupa calendariulu nostru basericescu.

La judecarea premiului vomu urmá procedur'a observata la premiulu alu doile; adeca: cele mai bune dintre operatele concu-rende se voru publicá in „*Amvonu*“ fora nume; si apoi barbati competinti din diverse provincie romane, rogati la acést'a anume din partea redactiunii, voru judecá, care merita a fi premiata din cele concurse si publicate?!

Cu privire la terminulu tramiterii predicelor concursuali ob-servámu, cá cei cari voru voi a concurge cu predice pe lun'a *Martiu*, se si-strapuna operatele nesmintitu pana in capetulu lunei lui *Januaru 1869 stil. nou.* Éra predicele destinate pentru lun'a lui *Aprile*, se ni se strapuna celu multu pana in capetulu lunei lui *Februaru 1869 stil. nou.*

Pote concurge fiacine din cinulu clericale. (Red.)

Catra p. o. nostri prenumeranti.

Rogámu pre toti acei p. o. dd. prenumeranti, cari sunt inca in restantia cu pretiulu semestrului *II.* dintre cari unii inca si cu pretiulu semestrului *primu*, se binevoiesca a grabi cu raspunderea detoriei.

(Red.)

 Cu esemplarie complete mal potemu servi inca de la inceputulu anului.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Justinu Popflu.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.